

ZÁKLADNÍ ČÁST SMĚRNICE PRO STROJNÍ ZAŘÍZENÍ

KAPITOLA 1

Rozsah použití, uvádění na trh a volný pohyb zboží

52.

Článek 1(1)

1. Tato směrnice se vztahuje na strojní zařízení a stanoví základní požadavky na ochranu zdraví a bezpečnost uvedené v příloze I.

Tato směrnice platí rovněž pro bezpečnostní součásti uváděné na trh samostatně.

53.

Článek 1 definuje předmět směrnice. Odstavec 1 uvádí, že směrnice stanoví základní požadavky na ochranu zdraví a bezpečnost.

Směrnice 89/392/EHS, ve znění pozdějších předpisů, platí pro dvě skupiny výrobků – strojní zařízení a podobná zařízení a pro bezpečnostní součásti.

Směrnice stanoví základní požadavky na lidské zdraví a bezpečnost týkající se převážně obsluhy a osob v blízkosti stroje. Základní požadavky na bezpečnost se netýkají přímo ochrany prostředí a technologických vlastností strojního zařízení. Některé z těchto požadavků mohou však pomoci toto také zajistit. Jako příklad lze uvést vlastní snižování hluku strojního zařízení působícího na obsluhu, které pomáhá také snižovat hluk prostředí. Přesto je možné, že bude obtížné sladit základní požadavky na bezpečnost s jinými požadavky; zachycení plynů ze strojního zařízení a jejich rozptýlení mimo ně může být nebezpečím pro prostředí; dodržování bezpečných vzdáleností může způsobit problémy s hygienou potravin. Normalizace bude usilovat o vyřešení rozporu mezi těmito různými požadavky na bezpečnost. V technických oblastech, které nejsou předmětem evropské směrnice, mají členské státy volnost v přijímání předpisů, které jsou ve shodě se Smlouvou (články 30 a 36).

54.

Směrnice 89/655/EHS, ve znění pozdějších předpisů, zavazuje podnikatele v EHP zajistit shodu svých strojních zařízení s řadou minimálních základních požadavků na bezpečnost.

Uživatelé strojního zařízení, kteří nemusí být v této oblasti experty, budou muset získat bezpečnostní součásti na trhu. Je důležité, aby nabízené bezpečnostní součásti plnily svoji funkci s vysokou úrovní bezporuchovosti. Bezpečnostní součásti, prodávané samostatně, jsou proto zařazeny do předmětu směrnice – v tomto případě musí jejich výrobci přijmout určitou zodpovědnost a musí plnit ustanovení směrnice⁹⁾.

⁹⁾ Vysvětlení vztahující se k bezpečnostním součástem viz komentář k dále uvedenému článku 1 odst. 2.

55.

Naopak, když výrobce začlení bezpečností součástí do strojního zařízení, bere na sebe zodpovědnost za volbu součástí. Je-li to nutné, musí vypracovat specifikaci, kterou musí dodavatel součástí splnit. Výrobce začleňující součást musí převzít odpovědnost za svoji volbu součástí a zajistit, aby konečný výrobek byl ve shodě se směrnicí.

56.

Článek 1(2)

2. *Pro účely této směrnice se „strojním zařízením“ rozumí soubor sestavený z částí nebo součástí, z nichž alespoň jedna je pohyblivá, z příslušných pohonných jednotek, ovládacích a silových obvodů apod., vzájemně spojených za účelem přesně stanoveného použití, zejména zpracování, úpravy, dopravy nebo balení materiálu.*

Pojem „strojní zařízení“ zahrnuje také soubor strojů, které jsou za účelem dosažení stejného výsledku uspořádány a ovládány tak, aby pracovaly jako integrovaný celek.

„Strojním zařízením“ se rovněž rozumí vyměnitelné přídavné zařízení pozměňující funkci stroje, které se uvádí na trh za účelem připojení ke stroji nebo k řadě různých strojů nebo k traktoru samotnou obsluhou, přičemž toto zařízení není náhradní díl ani nástroj.

Pro účely této směrnice se „bezpečnostními součástmi“ rozumí součást za předpokladu, že nejde o vyměnitelné přídavné zařízení, kterou výrobce nebo jeho zplnomocněný zástupce se sídlem ve Společenství uvádí na trh, aby při používání plnila bezpečnostní funkci, a jejíž selhání nebo chybná funkce ohrožuje bezpečnost nebo zdraví ohrožených osob.

57.

Druhý odstavec nejdříve definuje co směrnice míní pod pojmem strojní zařízení. Hlavním zásadou je, že strojní zařízení je v podstatě mechanismus. Definice je svým stylem „univerzální“. Nicméně je třeba vyzdvihnout následující body:

58.

- **soubor sestavený z částí.** To logicky vylučuje základní součásti. Ačkoli, jak uvidíme v posledním pododstavci, jsou předmětem této směrnice některé základní součásti, např. položky zdvihacích zařízení (háky, prstence, prstence se šroubovými přípojkami) (ačkoli tyto výrobky nejsou skutečnými bezpečnostními součástmi nebo stroji, jsou bezpodmínečně předmětem směrnice). To potvrzuje, že ostatní součásti jsou vyloučeny. Také uvidíme, že některé části tvořící soubory nebo „kvazi strojní zařízení“, jsou také vyloučeny¹⁰⁾.

59.

- **části musí být vzájemně spojeny.** To nevylučuje strojní zařízení, které je pro snazší přepravu prodáno v demontovaném stavu nebo ve formě stavebnice, protože výrobce je povinen konstruovat své strojní zařízení podle směrnice. V těchto speciálních případech výrobce předá zákazníkovi nezbytný návod k montáži. Značení CE se jasně vztahuje

¹⁰⁾ Viz komentář k článku 4.

pouze na skutečnou konstrukci výrobku a na návod k montáži. Montáž je odpovědností uživatele. Výrobce není zodpovědný za žádnou chybu způsobenou nerespektováním návodu, který vypracoval. Potvrzení toho může být nalezeno v základních požadavcích 1.1.2 a), 1.5.4, 1.7.4 a) a 3.6.3 b) přílohy I.

60.

- **jedna z částí musí být pohyblivá.** Tento pohyb musí být výsledkem vnější energie (elektřiny, baterie, paliva apod.) nebo nahromaděné energie (pružina, hmotnost). Výjimkou z tohoto pravidla je však to, že předmětem směrnice pro strojní zařízení jsou také určitá zdvihací zařízení poháněná přímo lidskou silou. Jiná strojní zařízení, poháněná přímo lidskou silou, jsou vyjmuta. Statické montážní celky (regály, lešení, palety, ruční nářadí, ručně tlačené vozíky apod.) jsou proto vyjmuty.

61.

- **za účelem přesně stanoveného použití.** To vyjadřuje, že strojní zařízení, které je nedokončené do té míry, že nemůže fungovat, není předmětem směrnice. To je potvrzeno článkem 4 odst. 2. Uvedený seznam aplikací není vyčerpávající. Výraz „zejména“ znamená, že to jsou pouze příklady. Nicméně pojem „použití“ znamená, že strojní zařízení je prodáváno pro skutečné použití obsluhou. Strojní zařízení určené k vyřazení nebo k renovování nemusí být ve shodě se směrnicí 89/392/EHS pro strojní zařízení, ve znění pozdějších předpisů. (Viz právní ustanovení pro renovované strojní zařízení a použité strojní zařízení na konci této publikace).

62.

Interpretace předmětu směrnice pro strojní zařízení nesmí vyústit do absurdních konců. Důležité je rozumět jejímu přínosu. Cílem směrnice je pouze usnadnit pohyb výrobků a zdokonalit bezpečnost nebezpečných výrobků. Předmět směrnic „*nového přístupu*“ musí být skutečně chápán jako kombinace velmi všeobecné definice, uvedené obvykle v článku 1, a souvisejících nebezpečí. Z právního hlediska je předmětem směrnice strojní zařízení vyhovující definici v článku 1, i když toto strojní zařízení nepředstavuje žádné z nebezpečí uváděných v příloze I. „*Žádné z nebezpečí*“ znamená, že před přijetím jakýchkoli opatření ve stadiu konstrukce, je jasné, že strojní zařízení, které nepředstavuje žádné riziko, protože je zcela uzavřeno kryty, je předmětem směrnice, protože v případě odstranění krytů nebezpečí existuje. Na druhé straně může být nastolena otázka týkající se použití směrnice při aplikaci na mechanické hodinky: hodinky jsou „*souborem sestaveným z částí, z nichž alespoň jedna je pohyblivá ... za účelem přesně stanoveného použití*“ (ukazuje čas). Tedy mechanismus, i když bez krytu, nepředstavuje žádné z nebezpečí uváděných v příloze I.

63.

Riziko je sekundárním kritériem, které umožňuje upřesnit předmět tak, aby bylo zabráněno nesprávné aplikaci směrnice pro strojní zařízení. Výrobky, které neodpovídají definici „*strojního zařízení*“, nebo bezpečnostní součásti nemohou být předmětem směrnice, i když představují některé z nebezpečí uvedených v příloze I. Tyto výrobky se řídí jinými směrnici nebo vnitrostátním právním předpisem.

64.

Není vždy snadné aplikovat definici „strojního zařízení“ v praxi.

Například vnitřní spalovací motor, dodaný pro začlenění do stroje, není „*strojním zařízením*“ ve smyslu směrnice, protože nemá konečné použití před tím, než je začleněn. Na druhé straně závěsný motor s vrtulí, prodaný přímo uživateli, má konečnou funkci pohonu lodi bez jakékoli úpravy nebo další činnosti specialisty. Závěsné motory jsou předmětem směrnice, zatímco začleněné motory pro pohon člunů nikoli! „*Strojní zařízení se spalovacími motory pro použití při práci v podzemí*“, uvedené v příloze IV směrnice, je jedinou výjimkou z tohoto pravidla. Tyto motory byly zařazeny do směrnice s očekáváním směrnice pro strojní zařízení určené k použití v prostředí s nebezpečím výbuchu.

65.

Problém je ještě více nejasný u takových výrobků, jako jsou motoricky ovládané ventily, protože je to zamýšlené konečné použití výrobku, které určuje, zda výrobek je, nebo není předmětem směrnice. Výrobce motoricky ovládaných ventilů toto použití někdy uvádí, jestliže se jedná o samostatný ucelený stroj.

66.

Ve většině případů neurčuje výrobce motoricky ovládaného ventilu určité použití a pak platí následující pravidlo – Jestliže motoricky ovládaný ventil, např. uzavírací ventil, který je jako takový prodáván, je instalován samostatně, je předmětem směrnice, protože tak, jak je dodáván, má konečné použití. Je základní částí výpusti a zaručuje správnou činnost.

Jestliže je motoricky ovládaný ventil určen k začlenění do stroje nebo do souboru a je prodán výrobci strojního zařízení nebo souboru, u kterého je podle směrnice pro strojní zařízení požadováno označení CE, nemá být považován za strojní zařízení ve smyslu směrnice, ale spíše za obyčejnou součást. Pokud je to nutné, bude k němu přiloženo prohlášení výrobce podle přílohy II části B.

67.

Druhý odstavec článku 1 odst. 2 uvádí, že **pojem „strojní zařízení“ zahrnuje také soubor strojů, čili komplexní funkční celek**. Komplexní funkční celek znamená soubor sestavený ze strojního (strojních) zařízení, přístrojů a mechanismů, které aby přispěly ke stejnému výsledku, obvykle ke stejné výrobě, jsou uspořádány a propojeny tak, že jejich činnost je vzájemně závislá. Komplexní funkční celek tvoří souvislý logický celek. Toto ustanovení směrnice je myšleno zejména pro robotizovaná a automatizovaná pracoviště. Výrobní linky a speciální strojní zařízení sestavená z několika strojů jsou komplexním funkčním celkem. Tato definice je důležitá proto, že nemá význam uvažovat pouze shodu částí nebo součástí nebo shodu součástí strojního zařízení považovaných za celek (přístroje, mechanismy a soubory) se směrnici. Bezpečnost musí být zahrnuta do celého systému. Tvůrci směrnice měli tento pojem stále na mysli a důsledky jsou patrné v článku 4 odst. 2 a v článku 8 odst. 6. Tyto články budou dále podrobněji analyzovány. Směrnice se také týká velkých funkčních celků, např. sléváren kovů a papírenských strojů.

68.

Definice souboru strojů musí být však aplikována se zdravým rozumem a s pochopením věcí. Například není žádný důvod k tomu, rozšířit tuto definici na kompletní průmyslové podniky, např. elektrárny nebo rafinérie olejů.

Otázka aplikace směrnice pro strojní zařízení na komplexní průmyslový funkční celek vzniká pouze tehdy, když je uváděn do provozu. Funkční celek je vždy odpovědností vedoucího podniku, který jej z provozních důvodů může upravit; vnitrostátní zavedení směrnice 89/655/EHS je dostatečné pro pokrytí hlavních aplikovatelných požadavků na bezpečnost. Směrnice pro strojní zařízení nepřidává proto nic užitečného, pokud se týká bezpečnosti průmyslových celků a zdravý rozum by doporučoval neaplikovat ji na kompletní funkční celky. Na druhé straně však bude často možné najít homogenní funkční jednotky, které mohou být podle definice v článku 1 směrnice považovány za strojní zařízení.

69.

Pojem strojní zařízení je rozšířen na vyměnitelné přídavné zařízení, které modifikuje základní funkci stroje. Tento pojem byl přidán s ohledem na nebezpečí způsobené zařízením dodatečně připojeným k mobilnímu nebo zdvihacímu zařízení. Často sestává ze základního stroje (například traktoru), ke kterému lze připojovat široký sortiment zařízení, která jej přeměňují na pluh, žací stroj, bagr, zdvihací nebo nakládací/vykládací stroj. Takovéto zařízení je často zakoupeno až dlouho po základním stroji a často od jiného dodavatele. Aby se zabránilo odchylkám mezi konstrukčními předpisy a bezpečnostními normami na strojní zařízení a vyměnitelné přídavné zařízení, je vyměnitelné přídavné zařízení také předmětem směrnice pro strojní zařízení. To, že pro strojní zařízení a vyměnitelné přídavné zařízení platí stejný právní nástroj, by mělo pomoci uživatelům zajistit spojení i z hlediska bezpečnosti. V tomto smyslu nemusí být vyměnitelné přídavné zařízení ve shodě se všemi kritérii definice strojního zařízení podle článku 1 směrnice. Rozhodujícím kritériem, které zařazuje vyměnitelné přídavné zařízení do předmětu směrnice, je to, že je určeno k použití se strojním zařízením, které je předmětem směrnice, nebo s traktorem, kde takovéto kombinované použití mění základní funkci zařízení. Všechna takováto vyměnitelná přídavná zařízení musí být proto certifikována a označena symbolem „CE“ v souladu se směrnicí pro strojní zařízení¹¹⁾.

70.

Pojem vyměnitelné přídavné zařízení¹²⁾ nesmí být chápán doslova z pouhého technického hlediska. Je to právní pojem specifický pro směrnici pro strojní zařízení. V žádném případě nezahrnuje náhradní díly strojního zařízení. Tyto náhradní díly jsou technicky vyměnitelné, nemění však základní funkci strojního zařízení a nejsou proto „vyměnitelným přídavným zařízením“ v právním smyslu.

¹¹⁾ Viz další komentář k bodu 3.6.3 přílohy I.

¹²⁾ V záznamu z jednání Rady o vnitřním trhu ze dne 20. června 1991 se uvádí, že Rada a Komise prohlašují, že nástroj znamená konečnou část stroje, která je v přímém kontaktu s částí nebo s materiálem, které mají být opracovány, např. vrták, hroty sbíječky, broušící kotouče nebo pilové listy.

71.

Bezpečnostní součásti. Tento termín se vyskytuje ve druhé směrnici (91/368/EHS), která mění směrnici pro strojní zařízení (89/392/EHS).

Předmětem ES přezkoušení typu jsou následující bezpečnostní součásti (příloha IV):

- elektrická detekční zařízení pro zjišťování přítomnosti osob (bezdotykové bariéry, dotykové podložky, elektromagnetická čidla apod.);
- logické jednotky zajišťující bezpečnostní funkce dvouručního ovládání;
- automatické pohyblivé štíty (silově ovládané ochranné kryty) pro ochranu na lisech pro zpracování kovů, na vstřikovacích nebo tlakových lisech na zpracování plastů nebo pryže s ručním vkládáním a vyjímáním;
- ochranné konstrukce chránící při převrácení (ROPS);
- ochranné konstrukce chránící před padajícími předměty (FOPS).

72.

Bezpečnostní součásti, pro které stačí prohlášení o shodě od výrobce bez zkoušení typu notifikovaným orgánem, nejsou specificky uvedeny. Vzniká tedy otázka, jaké typy součástí mají být považovány za „*bezpečnostní součásti*“. „*Bezpečnostní součást*“ ve smyslu směrnice pro strojní zařízení je velmi přesný právní pojem, který by neměl být aplikován bez rozmyslu na každou součást.

Každá součást strojního zařízení bez rozdílu musí být bezpečná a spolehlivá s ohledem na všeobecnou povinnost týkající se bezpečnosti, která platí pro každého dodavatele, a s ohledem na povinnost dodržovat správný technický postup. Požadavky na bezporuchovost a bezpečnost součástí nekvalifikují všechny součásti jako „*bezpečnostní součásti*“ ve zvláštním smyslu směrnice pro strojní zařízení.

73.

Znění článku 1 odst. 2 umožňuje lépe pochopit pojem „*bezpečnostní součást*“. K objasnění jejího smyslu pomáhá také seznam bezpečnostních součástí, které jsou předmětem přezkoušení typu. „*Bezpečnostní součást*“ je součást. Část strojního zařízení ve smyslu článku 4 odst. 2 nemůže být proto klasifikována jako bezpečnostní součást. Ještě méně může být za bezpečnostní součást považován kompletní stroj nebo vyměnitelné přídatné zařízení ve smyslu článku 1 odst. 2.

74.

Bezpečnostní součást nepřispívá přímo ani hlavně k „*definovanému použití*“ strojního zařízení. Specifickou vlastností bezpečnostní součásti je bezpečnostní funkce. Tato bezpečnostní funkce je vzhledem k hlavní funkci strojního zařízení druhotná.

Neexistence bezpečnostní součásti, její porucha nebo vadná činnost mohou ohrozit zdraví nebo bezpečnost ohrožených osob. Součást, jejíž porucha nemá nepříznivý vliv na bezpečnost, není „*bezpečnostní součást*“.

75.

Pojem bezpečnostní součást je pro řadu součástí objektivní a nesporný a výrobce nemá v tomto případě jinou volbu. Pro jiné součásti je tato otázka citlivější, protože jejich právní status bude záležet na funkci, kterou jim výrobce zamýšlí dát. V tomto případě rozhodne výrobce, zda je prohlásí za „*bezpečnostní součásti*“. Například koncový spínač může být použit pro normální činnost zařízení. Není to bezpečnostní součást. Stejný koncový spínač pouze s bezpečnostní funkcí by mohl být popsán jako „*bezpečnostní součást*“. S rozlišením nejsou v tomto případě větší těžkosti.

Například regulátory otáček nebo valivá ložiska nejsou jasně bezpečnostní součásti, ať jsou na stroji připojeny kdekoli, protože při jejich odděleném prodeji jim výrobce nebo distributor v technické dokumentaci nepřisuzuje žádnou bezpečnostní funkci, jak je tomu u dvouručního ovládání nebo zpětného ventilu pro hydraulický obvod.

76.

Po konzultaci expertů z členských států Komise vyloučila z bezpečnostních součástí ty součásti, které mají funkční úlohu. Hlavním účelem „*funkčních součástí*“, jak to chápou výrobci i uživatelé, není účel týkající se bezpečnosti. To však neznamená, že tyto součásti mohou být riskantní a nespolehlivé jenom proto, že nejsou předmětem směrnice pro strojní zařízení. Jejich porucha může způsobit nebezpečí. Je na výrobcí těchto součástí, aby omezil nebezpečí pomocí správného technického postupu a použitím jakýchkoli aplikovatelných předpisů.

77.

Je na výrobcí strojního zařízení, který získává součásti pro začlenění do strojního zařízení, aby zabránil poruše součásti ovlivňující celý stroj. Výrobce strojního zařízení může volit z několika „*strategií*“. Může například pro určitou bezpečnostní funkci zvolit vysoce spolehlivou bezpečnostní součást. Může také použít dvě méně spolehlivé součásti z různých zdrojů; druhá součást funguje v případě selhání jako záloha pro první.

78.

Experti členských států se domnívají, že za bezpečnostní součást ve smyslu směrnice má být považována pouze ta součást, která zajišťuje přímou bezpečnostní funkci. Přímá bezpečnostní funkce je ta funkce, jejíž selhání by zvýšilo riziko zranění nebo poškození zdraví.

79.

Dále uvedené příklady vysvětlují definici „*bezpečnostní součásti*“. Bezpečnostní součásti jsou následující:

- zařízení nouzového zastavení;
- zpětné ventily konstruované jako bezpečnostní přístroje pro hydraulické systémy zařízení;
- bezpečnostní pásy a zadržovací systémy v případě převrácení;
- řídicí a monitorovací moduly bezpečnostních částí řídicích systémů, např. detektory polohy u jisticích (zamykacích) mechanismů;
- výrobky zabráňující nežádoucí činnosti strojního zařízení;
- výrobky zabráňujícího opakování cyklu stroje;

- výrobky nebo systémy k řízení teploty udržující strojní zařízení v rozsahu bezpečných provozních mezních hodnot;
- odsávací systémy kouře a prachu u strojního zařízení;
- ochranné kryty a jejich blokovací mechanismy;
- krytování pro omezení hluku;
- zařízení proti vykolejení u závěsných zdvihacích zařízení;
- zařízení pro kontrolu zatížení u zdvihacích zařízení;
- ovládací zařízení vyžadující nepřetržité ovládání (požadavek 5.5 v příloze I).

80.

Sekundární nouzové bezpečnostní systémy jsou plně bezpečnostními systémy se statusem bezpečnostních součástí. „*Bezpečnostní součást*“ je koncový spínač umístěný za běžným stop-spínačem strojního zařízení, který zabrání nebezpečím spojeným se selháním stop-spínače.

V průmyslu je zvyklostí považovat určité součásti, které mají bezpečnostní funkci neoddělitelnou od jiné funkce, za bezpečnostní součásti.

To je například případ synchronního dvouručního ovládání lisů nebo ručního ovládání používaného při jiných než pracovních režimech strojů v případě, že nejsou ve funkci ochranné systémy (učení nebo údržba robotu). V těchto případech je bezpečnostní funkce pro bezpečnost obsluhy tak kritická, že tyto součásti jsou výrobci a uživateli považovány za podobné „*bezpečnostním součástí*“.

81.

Přesněji definovat pojem „*bezpečnostní součást*“ není snadné. Komise nechtěla usměrňovat mnoho druhů výrobků. Pouze součásti, které zcela nebo hlavně vykonávají bezpečnostní funkce, mají spadat pod tuto definici. Naopak součásti, jejichž hlavní funkcí není bezpečnost, nejsou „*bezpečnostními součástmi*“, i když funkce, které vykonávají, jsou určitým způsobem spojeny s bezpečností zařízení. Například těžní lana nejsou nikdy bezpečnostními součástmi, protože stroj bez nich nemůže vůbec plnit svou funkci. Hlavní funkcí lana je zdvihání a nikoli bezpečnost zdvihání. Přetržení lana může být zjevně nebezpečné, to však není dostatečným důvodem pro jeho klasifikaci jako „*bezpečnostní součást*“.

82.

Jestliže výrobce klasifikuje výrobek jako „*bezpečnostní součást*“, musí být splněny základní bezpečnostní požadavky uvedené v příloze I. Je pravdou, že tyto požadavky byly vypracovány spíše pro strojní zařízení než pro bezpečnostní součásti. Povšimněte si však zásady uvedené v první úvodní poznámce v příloze I. Základní požadavky se uplatňují pouze v případě, že existuje odpovídající nebezpečí. Výrobce bezpečnostních součástí vybere v příloze této směrnice pro svůj výrobek odpovídající technické požadavky. V případě bezpečnostních součástí musí dodržovat stejné certifikační postupy jako u strojních zařízení s výjimkou označení CE.

83.

Příloha této směrnice obsahuje několik bodů aplikovatelných na bezpečnostní součásti. Například podle požadavku 1.3.2 musí části strojního zařízení vydržet provozní namáhání předpokládaná výrobcem. Požadavek 1.4 uvádí požadavky aplikovatelné na ochranné kryty a ochranná zařízení. Směrnice pro strojní zařízení by mohla stanovit všeobecné požadavky na bezpečnost a vlastnosti bezpečnostních součástí. V praxi již výrobci určitých bezpečnostních součástí používají zkušební metody pro posouzení jejich bezporuchovosti. Normalizace bude mít v případě stanovení těchto metod rozhodující úlohu.

84.

Pokud se týká „administrativních“ povinností, musí výrobci bezpečnostních součástí sestavit soubor technické dokumentace a zajistit návod k používání a prohlášení o shodě. Obsah souboru dokumentace a návodu k používání musí odrážet skutečný stav bezpečnostních součástí. Musí se brát v úvahu skutečnost, že části směrnice týkající se souboru technické dokumentace a návodu k používání byly zpracovány dříve, než se bezpečnostní součásti staly předmětem této směrnice. Bylo by absurdní požadovat, aby výrobce bezdotykové bariéry nebo zpětného ventilu uváděl hladinu hluku své bezpečnostní součásti.

85.

Je-li bezpečnostní součást dodána přímo uživateli jako originální náhradní díl původním výrobcem strojního zařízení, vzniká otázka, zda pro tuto součást platí, či neplatí postupy směrnice, zejména postup přezkoušení typu pro součásti podle přílohy IV. Dodávka originálního náhradního dílu by se mohla vlastně považovat za pokračování původní prodejní smlouvy.

86.

Článek 1(3)

3. Tato směrnice se nevztahuje na:

- *strojní zařízení, jejichž jediným zdrojem energie je přímo vynaložená lidská síla, pokud se nejedná o stroj pro zdvihání nebo spouštění břemen,*
- *strojní zařízení určená k použití ve zdravotnictví při přímém styku s pacienty,*
- *speciální zařízení určená k použití na výstavištích a/nebo v zábavních parcích,*
- *parní kotle, nádrže a tlakové nádoby,*
- *strojní zařízení speciálně konstruovaná nebo uváděná do provozu pro jaderné účely, kde případná porucha může mít za následek emisi radioaktivity,*
- *radioaktivní zdroje tvořící část stroje,*
- *palné zbraně,*
- *skladovací nádrže a potrubí na benzín, motorovou naftu, hořlavé kapaliny a nebezpečné látky,*
- *dopravní prostředky, tj. vozidla a jejich přípojně dopravní prostředky určené výhradně k přepravě osob letecky nebo po silničních, železničních nebo vodních cestách a rovněž dopravní prostředky, které jsou určeny k přepravě zboží letecky nebo po veřejných silničních, železničních či vodních cestách. Vozidla používaná v těžebním průmyslu nejsou vyloučena.*

- námořní plavidla a mobilní pobřežní jednotky spolu s palubním vybavením těchto plavidel nebo jednotek,
- lanové dráhy včetně pozemních lanových drah pro veřejnou nebo individuální přepravu osob,
- zemědělské a lesnické traktory, které jsou definovány v čl. 1 odst. 1 směrnice Rady 74/150/EHS ze dne 4. března 1974 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se schvalování typů kolových zemědělských nebo lesnických traktorů, naposledy změněné směrnicí 2000/2/ES,
- stroje speciálně konstruované a vyráběné pro vojenské nebo policejní účely,
- výtahy, jejichž klece se trvale pohybují mezi pevně stanovenými úrovněmi budov a staveb podél pevných vedení, o odklonu od horizontály větším než 15 stupňů, které jsou určeny pro přepravu:
 - osob,
 - osob a břemen,
 - jen samotných břemen, pokud je klec přístupná, tj. pokud do ní může osoba bez obtíží vstoupit, a je vybavená ovládacími zařízeními umístěnými uvnitř klece nebo v dosahu osoby, která je uvnitř,
- prostředky pro přepravu osob používající vozidla s pohonem ozubnicí,
- důlní těžní zařízení,
- divadelní zdviže,
- staveništní výtahy.

87.

Článek 1(3) obsahuje vyčerpávající seznam výjimek.

Některé u uvedených výjimek potřebují další objasnění:

- a) Výjimka strojního zařízení, jehož jediným zdrojem energie je přímo vynaložená lidská síla. Navrhovatelé směrnice se snažili vyjmout ruční náradí, např. kleště, štípací kleště, nůžky, ruční vrtačky, ručně ovládané gilotinové nůžky, ručně ovládané ohýbačky apod., které přestanou být činné okamžitě, jakmile přestane působit lidská síla, i když tato síla je převáděna mechanickými prostředky (ozubenými koly, pákami apod.).

Výjimkou jsou také ručně tlačené pojízdné stroje, ruční vozíky (káry), pojízdné kladky a kolečka.

88.

Naopak strojní zařízení, které je poháněno lidskou silou uloženou v pružinách, v hydraulických a pneumatických akumulátorech apod. a jehož nebezpečná činnost může být vykonávána nebo může pokračovat i poté, co lidská síla přestala působit, je předmětem směrnice.

89.

Zdvihací zařízení, i když je poháněno přímo vynaloženou lidskou silou, např. zdviháky, kladkostroje a rumpály, jsou předmětem této směrnice, protože představuje určitá nebezpečí, i když zdvihá pouze do malé výšky.

90.

- b) Radioaktivní zdroje tvořící část stroje. Tato výjimka se vztahuje pouze na samotný zdroj, to je na „*pouzdro*“ obsahující radioaktivní materiál.

Strojní zařízení používající radioaktivní zdroj pro specifickou aplikaci je předmětem směrnice (viz základní požadavek 1.5.10 týkající se prevence nebezpečí záření). Strojní zařízení používající radioaktivní zdroj a poháněné přímo vynaloženou lidskou silou je však z předmětu směrnice vyjmuto (například určité průmyslové rentgenové stroje).

91.

- c) Jednoduché tlakové nádoby jsou předmětem směrnice 87/404/EHS¹³⁾. Jednoduché tlakové nádoby uvedené na trh pro začlenění do strojního zařízení musí být ve shodě se směrnicí 87/404/EHS. Jednoduché tlakové nádoby konstruované výrobcí strojního zařízení pro použití na jimi vyráběných strojích musí být také ve shodě s uvedenou směrnicí.

92.

Směrnice 97/23/ES vylučuje tlaková zařízení až do kategorie I ve smyslu uvedené směrnice, která by měla být zahrnuta do směrnic na strojní zařízení, výtahy, nízké napětí, zdravotnické prostředky, spotřebiče plyných paliv nebo na zařízení určené k použití v prostředí s nebezpečím výbuchu. Tato poslední směrnice je obvykle známa jako směrnice „*ATEX*“.

Tlaková zařízení, ať jsou předmětem směrnice 87/404/EHS (jednoduché tlakové nádoby), směrnice 97/23/ES ze dne 27. května 1997, jejímž předmětem jsou další tlaková zařízení (bez ohledu na kategorie), nebo jsou z této směrnice vyloučeny (např. trubky a potrubí), nejsou předmětem směrnice pro strojní zařízení v případě, že jsou uvedena na trh samostatně. Avšak stroj, ve kterém je tlakové zařízení začleněno (např. olejo-pneumatický akumulátor nebo tlakové potrubí) a kde existuje riziko prasknutí v důsledku zdrojů energie (jiných než elektrické), je samozřejmě předmětem základních požadavků směrnice pro strojní zařízení, nehledě na aplikaci uvedených směrnic na samotné tlakové zařízení.

93.

- d) Dopravní prostředky. Tato výjimka se vztahuje pouze na vozidla určená jen k dopravě a ne na vozidla s jinými funkcemi, která jsou předmětem směrnice pro strojní zařízení (pojízdný jeřáb, železniční jeřáb, dampr apod.), nebo vozidla vybavená jiným zařízením (pomocné jeřáby, koncové zdvihače, pýchovací mechanismy, jímky na beton apod.). Rizika spojená s dopravní funkcí nejsou předmětem směrnice pro strojní zařízení podle čl. 1 odst. 4, protože jsou předmětem specifických směrnic Společenství týkajících se osvětlení, viditelnosti na silnicích, největších přípustných tlaků na nápravu, brzdění apod. Na rozdíl od toho jsou další nebezpečí způsobená přídatným zařízením předmětem směrnice pro strojní zařízení a musí na ně být nahlíženo z hlediska zařízení jako celku (například stabilita zařízení při vykládání skipu nebo při zdvihání, viditelnost pracovního prostoru od ovládacího zařízení pýchovacího nebo mixovacího zařízení atd).

¹³⁾ Směrnice 87/404/EHS ze dne 25. června 1987 (Úř. věst. č. L 220, 8. 8. 1987, s. 48) ve znění směrnice 90/488/EHS (Úř. věst. č. L 270, 2. 10. 1990, s. 25) a 93/68/EHS (Úř. věst. č. L 220, 31. 8. 1993, s. 1).

94.

Výjimka dopravních prostředků vyvolala mnoho otázek. Například jak se zachovat k závodním motorovým vozidlům (automobilům, motocyklům apod.)? Ty jsou vyjmuty z předmětu směrnice, protože výjimka se týká dopravních prostředků pro přepravu osob na silniční síti, aniž by bylo specifikováno, zda silnice jsou veřejné nebo soukromé. Závodní okruh, i když je mimo veřejné silnice, může být po dobu trvání závodu považován za silniční síť. Naopak vozidla konstruovaná pro použití v místech nepřístupných veřejné dopravě, např. továrny, letiště, golfové hřiště a podobně, obvykle nejsou předmětem vyhlášky o silničním provozu a jsou s ohledem na nebezpečí, která představují, předmětem této směrnice. Zašlo by se však příliš daleko s tvrzením, že obyčejné soukromé vozidlo, které neopouští daný pracovní prostor, by mělo být považováno za strojní zařízení pro účely této směrnice. I když není toto soukromé vozidlo registrováno a ověřováno příslušnými správními úřady, předpokládá se, že je konstruováno ve shodě s aplikovatelnými technickými konstrukčními pravidly.

95.

- e) Námořní plavidla a mobilní pobřežní jednotky spolu s palubním vybavením těchto plavidel nebo jednotek jsou vyjmuty, protože jsou předmětem konvencí IMO. Avšak pevné pobřežní plošiny a jejich vybavení jsou předmětem této směrnice, protože se jedná o plavidla, která nejsou uvažována pro vyslání na moře, tj. jsou menší než 500 tun, nebo plavidla, která nejsou konstruována pro vyslání na moře a plavidla určená pro vnitrozemskou plavbu na řekách, kanálech, jezerech apod. Loď jako dopravní prostředek, včetně pohonného systému, není předmětem směrnice, avšak strojní zařízení používané na palubě (jeřáby, naviják apod.) je předmětem směrnice.

96.

- f) „Výtahy trvale obsluhující...“ jsou vyjmuty. Jsou předmětem směrnice na výtahy 95/16/ES¹⁴⁾, avšak zdvihací plošiny pohybující se svisle nebo šikmo, určené k přepravě tělesně postižených osob, např. podobná zařízení připevněná na schodištích, jsou předmětem směrnice.

97.

- g) Divadelní zdviže jsou definovány v prohlášení zaznamenaném na zasedání Rady¹⁵⁾ jako „zařízení pro zdvihání osob, která jsou trvale nebo dočasně instalována v divadlech a umožňují osobám, kterými jsou herci nebo techničtí pracovníci, pohybovat se z jeviště na místa sousedící s jevištěm (suterén, provaziště, kulisy, orchestríště, dekorace) a naopak“. Stěží si lze představit zpěváka na scéně obklopeného zábranami.

98.

- h) „Stroje speciálně konstruované a vyráběné pro vojenské nebo policejní účely“ jsou strojním zařízením výhradně konstruovaným pro tyto účely. Ovšem všechna „běžná“ strojní zařízení, která mohou být vojskem nebo policií používána, ale nejsou pro jejich účely speciálně konstruovaná, jsou předmětem této směrnice. Chtěli bychom zde

¹⁴⁾ Směrnice 95/16/ES ze dne 29. června 1995 (Úř. věst. č. L 213, 7. 9. 1995, s. 1)

¹⁵⁾ Záznam z jednání Rady o vnitřním trhu ze dne 20. června 1991.

poukázat na to, že článek 223 Smlouvy stanoví, že kterýkoli členský stát může přijmout taková opatření, která považuje za nutná pro ochranu základních zájmů své bezpečnosti a která jsou spojená s výrobou zbraní, munice a válečného materiálu a s obchodem s těmito produkty. Je nutno poznamenat, že protipožární služby nejsou považovány za agentury veřejného pořádku a že tedy i strojní zařízení účelově stavěné pro potřeby protipožární služby je předmětem směrnice pro strojní zařízení.

99.

Článek 1(4)

4. Jsou-li rizika u strojních zařízení nebo bezpečnostních součástí uvedená v této směrnici obsažena zcela nebo částečně ve specifických směrnících Společenství, tato směrnice od doby platnosti specifických směrnic pro tato strojní zařízení nebo bezpečnostní součásti a pro tato rizika neplatí, nebo se od jejího uplatnění upustí.

100.

Existují „horizontální“ směrnice, jejichž předmětem je hlavně elektromagnetický jev¹⁶⁾, směrnice „ATEX“¹⁷⁾ a směrnice pro hladinu akustického výkonu u sbíječek a vrtaček¹⁸⁾. V případě nebezpečí, která jsou předmětem specifické směrnice, se zcela přirozeně upustí od uplatnění této směrnice.

Ve specifické směrnici je možné stanovit přísnější certifikační postup, například ES přezkoušení typu nebo ES ověření výrobku. V tomto případě musí být tato přezkoušení nebo ověření omezena na nebezpečí uvažovaná ve specifické směrnici a nesmějí se týkat dalších nebezpečí, kterými se zabývá příloha I této směrnice. Jak je uvedeno v komentáři k článku 1 odst. 3, je předmět směrnice omezen na uvedená nebezpečí. Kromě toho se orgán notifikovaný pro jednu směrnici nesmí zabývat činnostmi souvisejícími s jinými směrnicemi, pro které není notifikován. Avšak v případě směrnice pro strojní zařízení může být orgán notifikován pouze pro strojní zařízení uvedené v příloze IV; seznam je velmi krátký. Orgán notifikovaný pro směrnici pro strojní zařízení nebude zřejmě zkoumat specifická nebezpečí (výbuch, elektromagnetismus, hluk, tlak), což by měly dělat orgány notifikované pro tyto specifické směrnice. Neexistuje však zřejmě nic, co by zastavilo orgán notifikovaný pro několik směrnic od vydání několika certifikátů při jedné činnosti.

Protože směrnice „nového přístupu“ vstupují v platnost, objeví se pravděpodobně praktické potíže při aplikaci základních požadavků. Zde je rovněž pro jejich interpretaci potřeba zdravý rozum a umírněnost. Je lépe postupovat podle konkrétní a realistické analýzy rizika než podle právní a abstraktní analýzy textu různých směrnic. Vydavatel zákonů nezamýšlel kumulovat technické a administrativní požadavky směrnic.

¹⁶⁾ Směrnice 89/336/EHS ze dne 3. května 1989 (Úř. věst. č. L 139, 23. 5. 1989, s. 19), ve znění směrnice 91/263/EHS (Úř. věst. č. L 128, 23. 5. 1991, s. 1), 92/31/EHS (Úř. věst. č. L 126, 22. 5. 1992, s. 11) a 93/68/EHS (Úř. věst. č. L 220, 31. 8. 1993, s. 1).

¹⁷⁾ Směrnice 94/9/ES ze dne 23. března 1994 (Úř. věst. č. L 100, 19. 4. 1994, s. 1).

¹⁸⁾ Směrnice 84/537/EHS ze dne 17. září 1984 (Úř. věst. č. L 300, 19. 11. 1984, s. 13), ve znění směrnice 85/409/EHS (Úř. věst. č. L 233, 30. 8. 1985, s. 20). Existuje mnoho směrnic zabývajících se hlučností.

101.

Při studiu otázek bezpečnosti strojních zařízení je někdy činěn odkaz na směrnici o odpovědnosti za výrobek¹⁹⁾. Je důležité pochopit vztah mezi touto směrnicí, směrnicí pro strojní zařízení a dalšími směrnicemi „*nového přístupu*“.

102.

Směrnice „*nového přístupu*“ harmonizují vnitrostátní technicko-právní předpisy týkající se bezpečnosti osob a poctivého obchodu. Jsou to technické předpisy pro prevenci rizik nebo mimořádných podvodů, např. směrnice 90/384/EHS²⁰⁾, ve znění pozdějších předpisů, pro váhy s neautomatickou činností. Udávají závazná pravidla, kterým musí výrobce před uvedením svých výrobků na trh vyhovět.

To není cílem směrnice o odpovědnosti za výrobek. Ta částečně sjednocuje postupy pro kompenzaci zranění způsobeného nebezpečnými výrobky. Má proto za cíl harmonizovat pouze omezený aspekt civilního právního systému aplikovatelného v členských státech. Uvádí přesné definice pojmu „výrobce“ nebo osoby uvádějící výrobek na trh. Zajišťuje proto velmi přesné definice pro aplikaci směrnic „*nového přístupu*“. V žádném případě neurčuje obsah technických specifikací, které výrobci musí mít na zřeteli při uvádění svého výrobku na trh. Pro oběť vadného výrobku tato směrnice pouze usnadňuje postupy zajištění důkazu tím, že nemusí prokazovat odpovědnost výrobce.

Samotná existence směrnice pouze nabádá výrobce a jejich pojišťovatele, aby věnovali více pozornosti bezpečnosti výrobku. Směrnice neobsahuje žádné instrukce o tom, jak má být výrobek upraven nebo jaké má kupující dostat informace. To vše závisí na povaze výrobku, na skutečném nebezpečí a na příslušných předpisech.

103.

Několik evropských směrnic harmonizuje právní předpisy týkající se přidělování smluv na veřejné dodávky nebo na veřejné práce²¹⁾. Technická harmonizace byla rozšířena na vodu, energii, dopravu a telekomunikace²²⁾. Tyto směrnice určují, že přidělující orgány stanoví technické specifikace všeobecných nebo smluvních dokumentů pro veřejné smlouvy ve vztahu k národním normám přejímajícím evropské normy. Přidělující orgány se mohou za určitých podmínek odchýlit od tohoto pravidla.

Odkaz na evropské normy se provádí „*bez dotčení závazných technickým pravidel, pokud jsou tato pravidla kompatibilní s právními předpisy Společenství*“²³⁾.

Směrnice pro strojní zařízení je proto pro strojní zařízení a bezpečnostní součásti dodané na základě smluv na veřejné dodávky povinná.

¹⁹⁾ Směrnice 85/374/EHS ze dne 25. července 1985 (Úř. věst. č. L 210, 7. 8. 1985, s. 29).

²⁰⁾ Směrnice 90/384/EHS ze dne 20. června 1990 (Úř. věst. č. L 189, 20. 7. 1990, s. 1) ve znění směrnice 93/68/EHS (Úř. věst. č. L 220, 31. 8. 1993, s. 1).

²¹⁾ Směrnice 93/36/EHS ze dne 14. června 1993 o smlouvách na veřejné dodávky (Úř. věst. č. L 199, 9. 8. 1993, s. 1). Směrnice 93/37/EHS ze dne 14. června 1993 o smlouvách na veřejné práce (Úř. věst. č. L 199, 9. 8. 1993, s. 54).

²²⁾ Směrnice 93/38/EHS ze dne 14. června 1993 (Úř. věst. č. L 199, 9. 8. 1993, čl. 18, s. 84).

²³⁾ Článek 13 směrnice 90/53/EHS ze dne 17. září 1990 (Úř. věst. č. L 297, 29. 10. 1990, s. 1).

104.

Ani směrnice pro strojní zařízení, ani směrnice pro smlouvy na veřejné dodávky nečiní normy závaznými. Směrnice pro smlouvy na veřejné dodávky požaduje, aby se veřejné dodavatelské agentury ve specifikacích odvolávaly na normy. Soukromí odběratelé to mohou učinit a nemusí. Existují však určité výjimky z povinnosti odvolávat se na normy ve veřejných výzvách k nabídce (tendru). Právní povinnost odvolávat se na normy se vztahuje například pouze na přidělující právnické osoby. Povinnost výrobce plnit evropské normy je pouze věcí smlouvy. Jestliže ve smlouvě není nic takového obsaženo, výrobce není zavázán při veřejných dodávkách řídit se evropskými normami. Proto směrnice pro smlouvy na veřejné dodávky nenarušuje všeobecnou ekonomii směrnice pro strojní zařízení.

105.

Článek 1(5)

5. Na strojní zařízení, jehož rizika jsou převážně elektrického původu, se vztahuje výhradně směrnice Rady 73/23/EHS ze dne 19. února 1973 o harmonizaci právních předpisů členských států, týkajících se elektrických zařízení určených pro užívání v určitých mezích napětí.

106.

Určité typy elektrického zařízení, také považované za strojní zařízení, jsou v souladu s článkem 1 odst. 3 zcela vyjmuty z předmětu směrnice pro strojní zařízení.

Aby bylo možné rozhodnout, zda se na daný výrobek, který může být podle směrnice 89/392/EHS považován za stroj a podle směrnice 73/23/EHS za elektrické zařízení, vztahuje výjimka z předmětu směrnice pro strojní zařízení podle čl. 1 odst. 5, musí výrobce analyzovat nebezpečí představované tímto výrobkem.

Zásady, které mohou být použity pro zhodnocení rizik, jsou uvedeny v evropské normě EN 292 – Části 1 a 2 (bezpečnost strojního zařízení, základní pojmy, všeobecné zásady pro projektování) a v EN 1050 (bezpečnost strojního zařízení, zásady pro stanovení rizikovosti).

Pokud zhodnocení výrobce ukáže, že nebezpečí vyplývá hlavně z elektrických chyb, je zařízení považováno za podléhající výhradně směrnici pro nízké napětí, ve které jsou vzaty v úvahu všechna hlediska bezpečnosti, včetně bezpečnosti strojního zařízení.

Pro elektrotechnické výrobky již existuje řada norem, které mohou usnadnit rozhodnutí o použití, či nepoužití čl. 1 odst. 5.

S výjimkou strojů uvedených v čl. 1 odst. 5 jsou všechny elektrické stroje napájené střídavým napětím v rozsahu 50 V až 100 V, nebo stejnosměrným napětím v rozsahu 75 V až 1 500 V předmětem jak směrnice pro strojní zařízení, tak směrnice pro nízké napětí, která se použije jako doplňující pro elektrická nebezpečí.

107.

Pro elektricky poháněné strojní zařízení v uvedených napěťových rozsazích stanovených směrnicí pro nízké napětí platí následující požadavky:

- a) Musí být splněny požadavky směrnice pro nízké napětí týkající se elektrických nebezpečí; předpokladem shody s těmito základními požadavky je shoda s odpovídajícími harmonizovanými normami, které pro směrnici nízkého napětí byly publikovány.

- b) Na všechna nebezpečí takových strojních zařízení, která jsou uvedena v příloze IV směrnice pro strojní zařízení, jsou aplikovatelné postupy posuzování shody specifikované v článku 8 směrnice pro strojní zařízení. Pokud je elektrické zařízení uvedeno do oběhu odděleně a má být začleněno do stroje v souladu se směrnicí pro strojní zařízení, může být posuzování shody na základě směrnice pro strojní zařízení omezeno na hlediska spojená s montáží a s posouzením celkové bezpečnosti stroje.

108.

Článek 2(1)

1. Členské státy učiní veškerá příslušná opatření k tomu, aby strojní zařízení nebo bezpečnostní součásti, na něž se vztahuje tato směrnice, mohly být uváděny na trh a do provozu pouze tehdy, neohrožují-li zdraví a bezpečnost osob, popřípadě i domácích zvířat nebo majetku, jsou-li správně instalována, udržována a používána k určeným účelům.

109.

Článek 2 odst. 1 upozorňuje na jednu ze základních povinností členských států a na jejich závazek aplikovat směrnici správně a monitorovat její aplikaci, nejen proto, že je to směrnice Společenství, ale že mají základní povinnost tak činit²⁴⁾.

Článek 2 zavazuje členské státy činit „veškerá příslušná opatření“ s ohledem na nebezpečné strojní zařízení bez ohledu na to, zda je ve shodě se směrnicí, nebo nikoli. Strojní zařízení, které je ve shodě se směrnicí pro strojní zařízení, může být zakázáno, jestliže se ukáže, že je nebezpečné bez ohledu na to, zda se směrnice pro strojní zařízení daným nebezpečím zabývá. Pokud se toto nebezpečí týká některého základního požadavku na bezpečnost, musí zákaz nebezpečného strojního zařízení následovat až po postupu vztahujícím se k ochrannému ustanovení popsánemu v článku 7. V rámci omezení podle článků 30 a 36 Smlouvy mají členské státy právo zakázat strojní zařízení z dalších důvodů (poctivý obchod, ochrana životního prostředí).

110.

Je důležité zdůraznit, že obchodování s určitými sériově vyráběnými stroji může být zakázáno pouze v případě, že nebezpečí je způsobeno vlastní konstrukcí stroje. To předpokládá, že se zařízení projevilo jako nebezpečné v uspořádání, které bylo instalováno, udržováno a používáno tak, jak bylo výrobcem určeno. Není možné proto zakázat určité sériově vyráběné stroje, jestliže má nebezpečí původ v chování uživatele (například používání stroje pro jiné účely, než pro ty, pro které je výrobce určil).

Článek 2 nečiní rozdíl mezi strojním zařízením různého původu, směrnice pro strojní zařízení se vztahuje na všechna strojní zařízení, ať byla vyrobena v EHP nebo jinde, ať byla vyrobena pro vlastní použití nebo pro prodej. Toto strojní zařízení však musí být určeno pro použití v EHP, jak je potvrzeno v komentáři k článku 4.

Tento článek se zabývá pojmy „uvedení na trh“ a „uvedení do provozu“.

²⁴⁾ Viz první bod úvodní části a příslušný komentář.

111.

Jak již bylo řečeno, uvedení na trh má být interpretováno jako akt, kdy je strojní zařízení vyrobené v EHP nebo dovezené z třetí země prvně dáno k dispozici pro prodej, pro jeho distribuci nebo pro používání na území EHP. První uvedení na trh tak znamená všechny činnosti dovolující převod vlastnictví stroje nebo práva jeho používání z výrobce (nebo jeho zplnomocněného zástupce) na prvního konečného uživatele.

Je-li strojní zařízení vyrobeno v EHP, pak první uvedení na trh znamená, že se směrnice vztahuje pouze na nové výrobky. Je-li však strojní zařízení dovezeno ze země, která je mimo EHP, pak se první uvedení na trh vztahuje na všechny výrobky, ať jsou nové nebo použité. Poznámka na konci této brožury sumarizuje pravidla, kterými se řídí volný pohyb použitého a pronajatého strojního zařízení.

112.

Strojní zařízení může být uvedeno na trh buď výrobcem, nebo jeho zplnomocněným zástupcem se sídlem v EHP. Článek 8 odst. 6 uvádí další možnosti, které budou komentovány v analýze tohoto článku.

Uvedení na trh se týká každého jednotlivého stroje, který fyzicky existuje a byl dokončen, bez ohledu na čas a místo výroby.

Je-li strojní zařízení nabídnuto k prodeji v katalogu, pak se uvedení na trh uvažuje až v okamžiku, kdy je poprvé skutečně k dispozici. Je-li však nabízené strojní zařízení určeno k použití na území EHP, musí být ve shodě se směrnicí.

113.

Pojem uvedení na trh musí být jasně rozlišen od prodeje. Uvedení na trh znamená, že výrobek je fyzicky k dispozici bez ohledu na právní hlediska aktu převedení (zapůjčení, dar, prodej, pronajmutí). Ukradení je jasně vyloučeno z pojmu „*uvedení na trh*“. Okamžik převodu vlastnictví je málo důležitý (když je podepsána smlouva nebo když je uskutečněna platba).

V určitých zemích považuje zákon, kterým se řídí prodej, za převod vlastnictví okamžik, kdy se smluvní strany dohodnou (například ve Francii). Shoda prodaného strojního zařízení nebude posuzována po převodu vlastnictví, ale až poté, kdy je skutečně zákazníkovi dáno k dispozici. Ve skutečnosti se shoda strojního zařízení s předpisy posuzuje při předběžné nebo konečné přejímce výrobku.

V jiných zemích nebo v určitých smlouvách se za konečný převod vlastnictví považuje úplné zaplacení strojního zařízení uživatelem. Shoda strojního zařízení bude posouzena poté, co je dáno zákazníkovi k dispozici a nebude se čekat až na převod vlastnictví.

114.

Vzniká otázka, zda se směrnice vztahuje na strojní zařízení uvedené na trh po datu, kdy směrnice vstoupila v platnost, avšak konstruované na základě dřívějších specifikací a smluv. Odpověď je ano. Přechodná období jsou specificky určena pro to, aby podniky měly čas počítat ve smlouvách se směrnicí ještě dříve, než se stane v plné míře aplikovatelnou. Směrnice pro strojní zařízení je směrnicí veřejného zájmu, která se přednostně vztahuje na

současné smlouvy, protože se týká nejvyššího zájmu – ochrany osob. Je zcela jasné, že okamžitá aplikace směrnice pro strojní zařízení v současných smlouvách musí být prováděna s porozuměním. Aplikace směrnice na současné smlouvy je odchýlení se od běžných právních předpisů týkající se uzavírání smluv. Smlouva vytváří „zákon smluvních stran“. Důvodem pro změnu obsahu smlouvy musí být veřejný zájem. To je exkluzivní právo právních předpisů týkajících se veřejného zájmu. Normy, i když jsou harmonizovány, nemají za žádných okolností takové privilegium. Je to nezákonné.

115.

Je-li tomu tak, pak strojní zařízení konstruované před směrnicí může být velmi dobře ve shodě se směrnicí, zejména je-li ve shodě s vnitrostátními předpisy, které se velmi podobají směrnici. Obchodování se strojním zařízením, které je opatřeno označením CE, nezpůsobí jiné těžkosti, než těžkosti spojené s obchodními postupy.

116.

Analýza pojmu uvedení na trh umožnila řešit několik praktických případů. Postaví-li nebo instaluje-li výrobce strojní zařízení, bude toto strojní zařízení považováno za „uvedené na trh“ pouze na konci certifikačních postupů prováděných výrobcem. Když výrobce opatří strojní zařízení označením CE a vydá certifikát shody, pak může být strojní zařízení podrobeno posuzování shody. V případě strojního zařízení uvedeného v příloze IV vydá notifikovaný orgán certifikát přezkoušení typu po dokončení a odzkoušení strojního zařízení.

Až do ukončení formalit, týkajících se opatřování strojního zařízení označením CE a předání certifikátu shody, se strojní zařízení nepovažuje za uvedené na trh. Výrobce je může upravovat a seřizovat, aby bylo dosaženo shody. Musí přijmout nutná opatření na ochranu zaměstnanců odpovědných za zkoušky. Poněvadž je strojní zařízení stále ve výrobě, shoda se směrnicí nemůže být vyžadována.

117.

Uvedení do provozu se vztahuje na první použití stroje na území EHP konečným uživatelem. Pojem „uvedení do provozu“ byl zařazen do směrnice proto, aby zabránil vnitrostátním překážkám obchodu vznikajícím z předpisů, kterými se řídí technické činnosti v období mezi uvedením na trh a skutečným použitím. Členské státy nesmějí schvalovat předpisy týkající se bezpečnosti, které omezují uvedení strojního zařízení do provozu tím, že například stanoví povinnosti s ohledem na přejímací nebo předběžné zkoušky nebo dokonce zabraňují prodeji.

118.

Rada²⁵⁾ definovala „uvedení do provozu“ jako „činnosti požadované pro ujištění, že strojní zařízení může následně bezpečně pracovat a může být bezpečně užíváno“. Je to proto technická činnost prováděná v areálu zákazníka, např. montáž nebo instalace. Pokyny pro aplikaci směrnic „nového přístupu“ uvádějí, že uvedením do provozu se míní první použití na území EHP. Pokyny také stanovují, že u výrobků, které jsou schopny použití okamžitě, jak jsou uvedeny na trh bez nutnosti montáže nebo instalace a jejichž bezpečnost nemůže být ovlivněna podmínkami distribuce (dopravou, uskladněním apod.), je za uvedení do provozu považováno jejich uvedení na trh, a to proto, že okamžik jejich prvního použití nemůže být určen.

²⁵⁾ Záznam z jednání Rady o vnitřním trhu ze dne 14. června 1989.

119.

To znamená, že neexistují-li takovéto činnosti, např. montáž nebo instalace, nebo nejedná-li se o výrobu na zakázku (obvykle případ prodeje soukromému uživateli), je směrnice pro strojní zařízení aplikována výhradně od data, kdy je strojní zařízení poprvé uvedeno na trh. Ačkoli to přímo nesouvisí s volností pohybu, pojem uvedení do provozu byl zaveden proto, že některé strojní zařízení nemůže být dokončeno a nemůže být zajištěna jeho bezpečnost a proto nemůže být certifikováno dříve, než je instalováno na místě.

120.

Článek 2(2)

2. Touto směrnicí není dotčeno oprávnění členských států stanovit při respektování Smlouvy takové požadavky, které považují za nezbytné, aby osoby a zejména dělníci byli při používání daných strojních zařízení nebo bezpečnostních součástí chráněni, což neznamená, že tato strojní zařízení nebo bezpečnostní součásti nebudou upraveny způsobem specifikovaným v této směrnici.

121.

Odstavec 2 uvádí, že členské státy mají právo stanovit pravidla pro používání strojních zařízení za předpokladu, že taková pravidla nebudou požadovat úpravu strojních zařízení.

Tato pravidla se mohou týkat takových povinností, jako je nošení ochranných prostředků, pracovní činnost na určitém stroji nepřekračující určitou dobu, požadavek na minimální věk, pravidelné lékařské prohlídky nebo nutnost výcviku. V průběhu jednání v Radě bylo schváleno, že úpravy mohou být požadovány v případě, že strojní zařízení nebude používáno pro jeho předpokládaný účel.

Pravidla Společenství, týkající se používání strojního zařízení, vyplývají z článku 118a Smlouvy, který uvádí, že mohou být stanoveny pouze minimální požadavky. Každý členský stát může tedy doplnit směrnice 89/391/EHS²⁶⁾ a 89/655/EHS, ve znění pozdějších předpisů, o požadavky odrážející jejich vlastní filozofii a tradici v této oblasti.

122.

Článek 2(3)

3. Na veletrzích, výstavách, předváděních apod. nesmějí členské státy bránit předvádění strojních zařízení nebo bezpečnostních součástí, která nejsou v souladu s ustanoveními této směrnice za předpokladu, že viditelné označení zřetelně upozorní, že tato strojní zařízení nebo bezpečnostní součásti nejsou v souladu s touto směrnicí a že nejsou určena k prodeji, dokud nebudou výrobcem nebo jeho zplnomocněným zástupcem se sídlem ve Společenství uvedeny do souladu s touto směrnicí. Během předvádění musí být zajištěna příslušná opatření k ochraně osob.

123.

Odstavec 3 povoluje vystavování strojních zařízení, která nejsou v souladu se směrnicí, na veletrzích, výstavách a předváděních.

²⁶⁾ Směrnice 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 (Úř. věst. č. L 183, 29. 6. 1989, s. 1).

Navrhovatelé tímto uznávají, že v určitých případech může být potřebné, aby návštěvníci viděli, co určitý nástroj dělá a jak to dělá. To může například vyžadovat odstranění ochranného zařízení. Při předváděních strojního zařízení, které není v souladu se směrnicí, existují rizika; obsluha musí být proto zvláště způsobilá a musí být přijata vhodná doplňující bezpečnostní opatření.

Odstavec 3 rovněž povoluje vystavování strojního zařízení určeného pro trhy mimo EHP. Toto strojní zařízení, i když dokončené, nemusí mít označení CE nebo nemusí splňovat základní požadavky směrnice. Všechny tyto odchylky jsou přípustné pod podmínkou, že na štítku je jasně uvedeno, že toto strojní zařízení nemůže být uvedeno na trh nebo použito v rámci EHP v podobě, v níž je vystaveno.

124.

Článek 3

Strojní zařízení a bezpečnostní součásti, na které se tato směrnice vztahuje, musí splňovat základní požadavky na ochranu zdraví a bezpečnost stanovené v příloze I.

125.

Tento článek stanoví technické povinnosti výrobce podle směrnice pro strojní zařízení – strojní zařízení, které navrhuje a vyrábí, musí splňovat základní požadavky stanovené v příloze I. Tím nejsou vyloučeny jiné povinnosti vyplývající ze smlouvy (její plnění) nebo z jiných předpisů například s ohledem na ochranu životního prostředí.

Část směrnice pro strojní zařízení, která se datuje zpět do roku 1989, byla navržena zejména s ohledem na mechanická nebezpečí obráběcích strojů a podobných zařízení. Změny směrnice rozšířily rozsah působnosti tak, aby byla zahrnuta nebezpečí způsobená mobilním strojním zařízením, nákladními výtahy a osobními výtahy a aby byly vzaty v úvahu veřejné dopravní prostředky a výtahy. Konečné znění směrnice je navrženo spíše z hlediska nebezpečí, než z hlediska skupin strojních zařízení. Výrobce musí analyzovat svůj výrobek z hlediska všech základních požadavků směrnice. Je však důležité poznamenat, že tvůrci při navrhování základních požadavků na bezpečnost měli na mysli zvláštní skupiny výrobků. Neměli v úmyslu zacházet do nesmyslné hloubky tím, že by ukládali požadavky, např. statickou a dynamickou zkoušku zdvihacího zařízení pro držák nástroje v obráběcí dílně.

126.

Konstruktor musí zkontrolovat všechny základní požadavky, ať jsou uvedeny v kterékoli části přílohy, a musí posoudit, zda existují, či neexistují příslušná nebezpečí. Jestliže existují, musí v dokumentaci, o níž je zmíněno v článku 8 a v příloze V nebo VI, uvést opatření přijatá pro překonání těchto nebezpečí.

127.

Článek 4(1)

1. Členské státy nesmějí na svém území zakazovat, omezovat nebo bránit uvádění na trh a do provozu těch strojních zařízení nebo bezpečnostních součástí, které vyhovují této směrnici.

128.

Článek 4 odst. 1 určuje volný pohyb strojního zařízení. Je zřejmé, že jsou to pouze podklady související se směrnicí, které nedovolují, aby členské státy zakazovaly strojní zařízení, které vyhovuje směrnici. Avšak ne všechna nebezpečí jsou předmětem této směrnice, zejména problémy související s životním prostředím. Takže k zatížení hlukem v obytných zónách se může přistupovat různě – jeden členský stát může zakázat použití určitého strojního zařízení v době od 22 h do 7 h, zatímco jiný může zakázat použití strojního zařízení, které vydává hluk nad určitou hladinou.

Směrnice připouští oba typy opatření, z nichž oba se vztahují k používání strojního zařízení. Je-li však nebezpečí spojeno s jedním ze základních požadavků směrnice, i když zběžně, nesmí členský stát činit opatření, kterými omezuje volný pohyb strojního zařízení, pokud však nejsou podložena ochranným ustanovením směrnice.

129.

Článek 4(2) – první pododstavec

2. Členské státy nesmějí zakazovat, omezovat nebo bránit uvádění strojních zařízení na trh, pokud výrobce nebo jeho zplnomocněný zástupce se sídlem ve Společenství v souladu s přílohou II částí B prohlásí, že tato strojní zařízení mají být začleněna do jiného strojního zařízení nebo sestavena spolu s jiným strojním zařízením tak, že vznikne strojní zařízení podléhající této směrnici. To neplatí, jsou-li tato strojní zařízení schopna samostatné funkce.

130.

Toto je pravděpodobně jeden z nejvíce inovujících a nejméně správně pochopených odstavců směrnice.

V článku 1 směrnice pro strojní zařízení je definována oblast použití směrnice.

Cílem přesně definované oblasti použití je vymežit výrobky, které budou muset splnit technické a administrativní povinnosti, které ukládá směrnice, zejména soulad s postupy při uvádění na trh a s technickou přílohou směrnice.

131.

Všeobecnou zásadou tvořící základ celé směrnice je, že strana, která přejímá celkovou odpovědnost za konstrukční návrh, musí pojmout bezpečnost strojního zařízení jako celek. Je záležitostí konstruktéra, aby přenesl základní požadavky na bezpečnost, které považuje za důležité, na své dodavatele součástí.

Tento přístup je založen na dvou zásadách:

1. Kontrolovat shodu jednotlivé součásti s celou technickou přílohou směrnice²⁷⁾ nemá žádný technický význam.
2. Právní požadavek na různé výrobce, z nichž každý dodává část součástí v různých stadiích, aby splňovali směrnici, by bylo zcela neefektivní. Povinnosti by byly zcela rozptýleny. Všichni zainteresovaní by byli dotčeni celou směrnicí. Nebylo by tedy možné vědět, kdo by měl co dělat, poněvadž každý by byl odpovědný za všechno.

²⁷⁾ Určitý specifický důvod pro bezpečnostní součásti bude řešen později.

Definováním jasné a nesporné úrovně odpovědnosti, tedy dozoru nad projektem strojního zařízení jako celku, se ve směrnice vyžaduje organizování „bezpečnostní techniky“. Tento cíl je velmi důležitý a při vysvětlování právního postavení podsestav by neměl být nikdy opomenut.

132.

Která ustanovení směrnice pro strojní zařízení se týkají součástí a podsestav?

Tato směrnice se netýká součástí a podsestav, vyjma bezpečnostních součástí, určitých příslušenství pro zdvihání a vyměnitelných přídatných zařízení. Součásti a podsestavy nejsou tudíž zaříděny jako strojní zařízení ve smyslu článku 1 směrnice. Článek 3, který stanoví zásadu, že příloha I musí být splněna, a článek 4 odst. 3, který stanoví závazné postupy při uvádění výrobků na trh, pro ně tedy neplatí.

Čl. 4 odst. 2 je proto nezávislým ustanovením, které není spojeno s ustanoveními týkajícími se strojního zařízení. Není zaměřen ani na výrobce, ani na výrobky. Vyžaduje, aby členské státy umožnily volný pohyb určitých podsestav.

Tato povinnost volnosti pohybu je přizpůsobením všeobecného právního pravidla volného pohybu zboží stanoveného v článku 30 Smlouvy. Fyzická podobnost určitých podsestav s kompletními stroji připravenými k použití vyvolává nutnost vyjasnit záležitosti tím, že se zavede speciální vzorové prohlášení.

133.

Pro který druh výrobku platí prohlášení o „začlenění“ podle přílohy II části B?

Článek 4 odst. 2 se týká pouze mechanizovaných podsestav.

Článek 4 odst. 2 se týká strojního zařízení určeného k začlenění do jiného strojního zařízení. Tyto podsestavy splňují hlavní technická kritéria, která umožňují jejich zařídění jako „strojní zařízení“.

Tyto podsestavy jsou provedeny z částí nebo jednotek vzájemně spojených, z nichž alespoň jedna se pohybuje. Je-li to vhodné, mohou být vybaveny pohonnými jednotkami, ovládacími nebo silovými obvody. Podsestavy často nemají nezávislé řízení.

Mechanizované podsestavy nepochybně nesplňují všechna kritéria strojního zařízení ve smyslu článku 1, poněvadž nemohou provádět zvláštní úkony samostatně a nezávisle na zbývajících částech funkčního celku.

Podsestavy podle článku 4 odst. 2 by mohly být zaříděny jako „kvazi strojní zařízení“. Jsou řízeny směrnicí pro strojní zařízení pouze z pohledu volného pohybu. Prohlášení o začlenění je jedinou předpokládanou formalitou.

U základních součástí, které nemohou být považovány za „kvazi strojní zařízení“, se nepožaduje prohlášení o začlenění podle článku 4 odst. 2. Kuličkové ložisko, spojovací prostředky, pojistka, fréza, brzda, kovová deska nebo rošt nejsou dostatečně komplexní, aby byly zaříděny jako mechanizované podsestavy, kterých se týká článek 4 odst. 2.

Tyto základní výrobky jsou zcela mimo oblast použití směrnice pro strojní zařízení a jsou řízeny obecným právem²⁸⁾.

²⁸⁾ Článek 30 Smlouvy nebo jiné technické směrnice.

Pojem podsestavy zahrnuje části strojního zařízení, např. elektromotory nebo tepelné motory, které samy o sobě nemají žádné „zvláštní uplatnění“, mají zvláštní uplatnění, ale nemohou pracovat samostatně (např. nemají ovládače) nebo jestliže jejich uplatnění nemá žádný vlastní důvod k existenci (otáčení hřídele motoru není účinné uplatnění); rovněž se týká téměř dokončeného strojního zařízení určeného pro komplexní sestavu, jak je výrobcem atestována v osvědčení.

134.

Pouze podsestavy, které nemohou fungovat samostatně, mohou být uvedeny do oběhu podle opatření uvedených v příloze II části B.

Cíl tohoto omezení je jasný. Strojní zařízení, které je určeno k použití v automatizované výrobní lince, ale které může být také od této linky obsluhou odpojeno, musí mít bezpečnostní (ochranné) zařízení nutné pro ochranu obsluhy.

135.

Povinnosti aplikovatelné na podsestavy podle článku 4 odst. 2

Mají mít výrobci podstav, které jsou v oběhu s prohlášením podle přílohy II části B, technické nebo administrativní povinnosti s ohledem na bezpečnost?

Zde musí být objasněn důležitý bod právního předpisu. Specialisté na bezpečnost, tj. výrobci, uživatelé, technici inspektoři, ministerstva (správní úřady) apod. dosti dobře znají směrnici pro strojní zařízení a vnitrostátní technické předpisy, které ji převádějí.

Těmito specialisty obvykle nejsou právníci. Samo sebou mají tendenci předpokládat, že směrnice pro strojní zařízení je jediným právním předpisem, který vyžaduje, aby výrobce mechanických výrobků zajistil, že budou bezpečné. Mimo oblast působnosti směrnice pro strojní zařízení by si výrobce mohl dělat, co si přeje. To je očividně mylná představa. Jestliže je výrobek vyjmut z technických a správních základních požadavků směrnice pro strojní zařízení, neznamená to, že nepodléhá ničemu. Přezkoušejme zvláštní případ podstav, které jsou v oběhu s prohlášením podle přílohy II části B.

136.

Která právní pravidla jsou aplikovatelná na podsestavy?

Dodržení aplikovatelných předpisů

Směrnice pro strojní zařízení se netýká součástí (součástek). Jiné evropské směrnice nebo určité vnitrostátní právní předpisy se jich mohou z určitých hledisek týkat (elektrická nebezpečí, elektromagnetická kompatibilita). Podsestavy musí očividně splňovat ta znění předpisů, která jsou aplikovatelná.

137.

Správný technický postup

Podsestava musí být vždy ve shodě se „správným technickým postupem“. Pojem „správný technický postup“ nebo „stav techniky“ je právní normou běžně používanou ve většině členských států EHP. Směrnice pro strojní zařízení by mohla zajistit, aby podsestavy, které jsou v oběhu podle přílohy II části B, byly v souladu se správným technickým

postupem. Ve stejném duchu se v článku 2 směrnice o nízkém napětí (73/23/EHS) uvádí, že členské státy musí přijmout všechna příslušná opatření, aby zajistily, že elektrická zařízení mohou být uváděna na trh pouze v případě, že byla vyrobena v souladu se správným technickým postupem. Směrnice o všeobecné bezpečnosti výrobků (92/59/EHS)²⁹⁾ uvádí, že shoda výrobku s povinností výrobce týkající se všeobecné bezpečnosti musí být posuzována s ohledem na stav techniky a technologie (článek 4). Ve stejném duchu se ve směrnici o odpovědnosti za výrobek uvádí, že bezpečnost výrobku je to, co je osoba oprávněna očekávat, přičemž se berou v úvahu všechny okolnosti. „*Správný technický postup*“ znamená každý odpovídající technický postup, který je každý oprávněn očekávat od profesionála. Tento postup mají dotyční profesionálové k dispozici. Má formu realizace řady technologií odpovídajících stavu techniky v době výroby. Správný technický postup zahrnuje různé technologie, které jsou technicky a ekonomicky úměrné požadovanému cíli. Nabízí zákazníkovi dobrou úroveň jakosti a bezpečnosti. Správný technický postup odpovídá pouze metodám, které existují a které byly zkušenostmi ověřeny. Liší se tudíž od „*stavu vědy*“ a od „*experimentálních*“ metod. Správný technický postup nemusí být nezbytně psaným dokumentem. Může být případ od případu kontrolován experty jmenovanými soudy. Správný technický postup se také stanoví konzultacemi s vnitrostátními nebo evropskými obchodními organizacemi, technickými společnostmi a nahlédnutím do odborných publikací.

138.

Smluvní podmínky

Podsestavy musí splňovat technické požadavky, které zákazník specifikoval ve smlouvě. V rámci tohoto právního rámce se může ve smlouvě požadovat, aby výrobce podsestavy splnil určité normy. Obecné smluvní právo, mezinárodní právo o smlouvě a právní závazky, které platí ve většině členských států, ukládají dvojí obecný závazek výrobce z hlediska bezpečnosti a informací. Závazek vůči bezpečnosti automaticky povede ke správnému technickému postupu. Dodržení správného postupu znamená, že určité základní požadavky směrnice pro strojní zařízení jsou rovněž dodrženy.

139.

Proč se ve směrnici nepožaduje, aby podsestavy přímo podléhaly příloze I směrnice?

Již jsme poznali, že by bylo bezvýznamné aplikovat celou přílohu I na podsestavu. Jestliže směrnice prostě požaduje, aby podsestavy splňovaly „*příslušná technická ustanovení*“ této přílohy, nebude tím problém vyřešen?

Jistěže ne. Problémem je, které základní požadavky jsou příslušné, platí-li pro součást, a kdo bude kontrolovat soulad?

Je očividně možné rychle identifikovat určité podstatné základní požadavky uvedené v příloze I směrnice, které budou vždy příslušné pro jakoukoli podsestavu. Může se s jistotou uvést, že všechny součásti použité ve stroji musí být odolné vůči namáháním, kterým jsou vystaveny, jsou-li použity tak, jak předpokládá výrobce (základní požadavek 1.3.2). Může se rovněž jednoznačně uvést, že materiály použité při konstrukci podsestavy musí být vhodné pro znaky pracovního prostředí, které výrobce předpokládá, zejména pokud se jedná o jevy, jakými jsou například únava materiálu, stárnutí, koroze a abraze. To vše je záležitostí zdravého rozumu a správného technického postupu. Tyto základní požadavky platí rovnou měrou pro dodavatele šroubů, kuličkových ložisek a ozubených kol i pro konstruktéry celého stroje.

²⁹⁾ Směrnice 92/59/EHS ze dne 29. června 1992 (Úř. věst. č. L 228, 11. 8. 1992, s. 24).

140.

Pokračujme čtením toho stejného požadavku v 1.3.2. „*Jestliže i přes přijatá opatření hrozí riziko prasknutí nebo roztržení, musí být pohybující se části upevněny a umístěny tak, aby v případě prasknutí byly jejich úlomky zadrženy.*“ Je na dodavateli brusného kotouče, aby zajistil ochranu, nebo je to práce kompletátora? Měl by dodavatel dopravníku zajistit bezpečnost kolem svého systému nebo je to na montážní organizaci, která jej má zabudovat? Zatímco určité základní požadavky mohou být nepochybně „*samy o sobě*“ použity pro podsestavy, není většinou možné vědět, kdo má co udělat, pokud nejsou ve smlouvě stanovena přesná pravidla.

141.

Automatické uplatnění směrnice pro strojní zařízení na podsestavy by ponechala společné smluvní strany v úplné nejistotě, pokud se týká jejich příslušných zákonných povinností. Uplatnění směrnice na podsestavy by mohlo dokonce podnítit určité montážní organizace neposkytovat technické specifikace a navrhovat komplexní sestavy bez jakýchkoli úvah o bezpečnosti. V případě následných problémů by mohly ovšem žalovat dodavatele podsestav na základě toho, že jsou automaticky odpovědní za soulad se základními požadavky směrnice.

142.

Jaká smluvní opatření by měla být přijata v případě získávání podsestavy?

Jak by měly být od dodavatelů podsestav získány informace o bezpečnosti?

Dodavatelé by měli spontánně poskytovat informace, které montážní organizace potřebuje

Je důležité poznamenat, že dodavatelé všech výrobků mají všeobecnou povinnost poskytovat informace. To platí rovnou měrou pro dokončené strojní zařízení, pro podsestavy a běžné součásti. Tento obecný závazek poskytovat informace vyplývá z obecného smluvního práva. Byl uznán Úmluvou Spojených národů o smlouvách pro mezinárodní prodej zboží ze dne 11. dubna 1980 (Vídeňská úmluva). Arbitrážními rozhodnutími Mezinárodní obchodní komory byla několikrát sankcionována povinnost poskytovat informace nebo rady.

143.

Dodavatel podsestavy se zhostí této povinnosti tím, že poskytne svému zákazníkovi informace nezbytné pro používání a montáž jeho výrobku, zajistí bezpečnostní opatření apod. U určitých výrobků bude mít tato informace formu návodu k používání nebo technické dokumentace. Poskytnutý návod nebo technická dokumentace mohou být totožné, zcela nebo částečně, s návodem k používání a technickou dokumentací podle směrnice pro strojní zařízení. Tento druh informací může dodavatel podsestav poskytovat spontánně na základě své všeobecné povinnosti poskytovat informace. Dodavatel podsestavy sám posoudí povahu, množství a způsob informací, které oznamuje svému zákazníkovi. Informace se budou lišit podle složitosti dodaných výrobků a podle způsobilosti odběratele.

Všimněte si však, že všeobecné zásady obchodního práva vyžadují jistou starostlivost ze strany odborného zákazníka. Odborný zákazník má sám povinnost se informovat o výrobku, který je mu prodáván. Odborný zákazník nemůže zákonně uplatňovat neznalost, jestliže při jednáních zůstal zcela pasivní. Riziko nese kupující. Povinnost prodávajícího poskytovat informace není tedy neomezená. Proto se doporučuje, aby odběratelé strojního zařízení vyjádřili svoji „*zvědavost*“ výslovným požadáním svých dodavatelů o poskytnutí informací souvisejících s bezpečností výrobku.

144.

Montážní organizace výslovně požaduje informace, které potřebuje mít uvedeny ve specifikacích

Montážní organizace musí vydat návod k používání a tudíž potřebuje shromáždit specifické informace. Musí rovněž provést analýzu rizik, která se objeví v jeho výrobní dokumentaci. Montážní organizace tedy požádá svého dodavatele, aby jí poskytl příslušné technické informace, které mu napomohou při zpracování celého návodu a při začleňování podílu vlastního rizika součásti do analýzy rizika kompletní sestavy. Aby mohla montážní organizace vypracovat návod k údržbě, je důležité, aby měla přístup k informacím týkajícím se rizik podsestavy.

145.

Montážní organizace zakoupí kompletní technickou dokumentaci od dodavatele podsestavy

Je pravděpodobně nadbytečné a zbytečné žádat dodavatele o systematické poskytování technické výrobní dokumentace a úplného návodu. Všeobecná technická dokumentace a konečný návod by jednoduše neměly být kompilací dokumentů dodaných od dodavatelů podsestav. Montážní organizace nemůže uniknout úvahám o celkové shodě tím, že se omezí na shromažďování dokumentů od svých dodavatelů.

Právě tak se montážní organizaci rozhodně doporučuje, aby požadovala od svých smluvních dodavatelů informace, které potřebuje pro posouzení rizik, pro splnění základních požadavků na ochranu zdraví a bezpečnost a pro vypracování své technické dokumentace. Dodavatel musí poskytnout tyto informace pouze tehdy, jestliže se to ve smlouvě výslovně požaduje. Musí se o tom tedy jednat a musí to být vzato v úvahu při stanovení ceny. Montážní organizace nemůže uplatňovat směrnici pro strojní zařízení, aby přinutila dodavatele podsestavy zdarma poskytnout technickou dokumentaci. Nesmí ani uplatnit směrnici pro strojní zařízení, aby byla porušena pravidla o duševním vlastnictví, kterými jsou chráněny plány, výkresy nebo systémy chráněné patentem, které jsou popsány v informacích dodavatele.

Ustanovení o kompletní dokumentaci má významný vliv na úroveň odpovědnosti montážní organizace. Stane se montážní organizace, která požaduje úplné podrobnosti o podsestavě, beze vší pochybnosti „informovanou“? Jestliže má informace od výrobce, mohl by odběratel tvrdit, že nezná nedostatky nebo opomenutí bezpečnosti?

146.

Montážní organizace zajistí, aby dokumentace byla dostupná

Spíše než požadovat dodání úplné technické dokumentace může se montážní organizace jednoduše ujistit, zda má minimální informace o opatřeních, která je třeba přijmout při začleňování výrobku, a o hlavních nebezpečích, které může vyvolat.

Kromě této informace může montážní organizace zahrnout bod smlouvy, kterým se smluvně stanoví, že dodavatel podsestavy musí poskytnout v případě odůvodněné žádosti úřadů celou technickou dokumentaci nebo její část během přiměřené doby.

Opomenutí znamená možnost udělení trestní nebo správní pokuty spíše montážní organizaci, než dodavateli.

147.

Role prohlášení podle přílohy II části B

Montážní organizace požaduje prohlášení podle přílohy II části B

Montážní organizace si vyžádá prohlášení podle přílohy II části B. Nepochybně nebude požadovat vyjádření o shodě podsestavy se směrnicí pro strojní zařízení podle vzoru v příloze II části A. Dodavatel podsestavy může dobrovolně deklarovat, které základní požadavky směrnice vzal v úvahu. Podsestavy, které jsou v oběhu s prohlášením podle přílohy II části B, nemohou mít označení CE podle směrnice pro strojní zařízení. Mohou však mít označení CE z jiných důvodů, např. podle směrnice o elektromagnetické kompatibilitě (89/336/EHS, ve znění pozdějších předpisů).

148.

Zneužití prohlášení podle přílohy II části B

Použití prohlášení podle přílohy II části B nesmí vyvolat zneužití práva, čímž se myslí nadměrné využívání absolutní moci práva. To je tehdy, když má někdo právo odchýlit se od pravidel řídících právoplatné používání tohoto práva. Prohlášení podle přílohy II části B se nesmí používat pro obcházení směrnice pro strojní zařízení. Strojní zařízení připravené k použití, avšak jehož ochranné kryty jsou odejmuty a které se má uvést do provozu tak, jak je, se nemůže považovat za podsestavu podle přílohy II části B. Výrobce dřevoobráběcích strojů nesmí nabízet k prodeji pilu, která je připravena k použití, avšak nemá ochranné kryty, na základě toho, že se jedná o podsestavu, kterou si uživatel připojí ke krytu později. Prodávající nemůže uměle přenést svoje zákonné povinnosti na zákazníka. Mechanismus stanovený směrnicí nesmí být uměle použit pro obejítí jejího uplatnění.

149.

Mohou být některé podsestavy opatřeny označením CE podle směrnice pro strojní zařízení?

Je přípustné, aby některá nekompletní strojní zařízení byla dána do oběhu s označením CE podle směrnice pro strojní zařízení za předpokladu, že chybějící části slouží pouze k připojení na stanovišti zákazníka.

Například podvěsné pojízdné jeřáby nemohou fungovat bez jeřábové dráhy. Výrobci podvěsných pojízdných jeřábů v plné míře splnili směrnici pro strojní zařízení. Teoreticky však nemohou svůj výrobek opatřit označením CE, protože strojní zařízení sestává ze sestavy „*podvěsný pojízdný jeřáb a jeřábová dráha*“. Jeřábová dráha je často vlastní odpovědností zákazníka. Je však přijatelné, aby výrobce podvěsného pojízdného jeřábu opatřil výrobek, který dodává, označením CE a uvedl ve svém návodu nebo dokonce ve svém prohlášení, že označení neplatí pro jeřábovou dráhu. Výrobce vyvinul veškeré úsilí, aby navrhl vlastní bezpečný výrobek a splnil téměř většinu směrnice. Nebylo by správné odepřít mu právo na označení CE.

Výrobce podvěsného pojízdného jeřábu popíše ve svém návodu technické znaky jeřábové dráhy a jasně specifikuje omezení svého označení CE.

Směrnice vyžaduje, aby výrobci, kteří dodávají kompletní stroje, avšak bez příslušenství pro připojení ke stanovišti zákazníka nebo k přívodu energie (potrubí, elektrické spínače, vodící dráhy, kolejnice nebo pneumatické systémy), opatřili své stroje označením CE. Tak tomu je například i v případě věžových otočných jeřábů nebo čerpadel.

150.

Výměna strojního zařízení, které je součástí komplexní sestavy

V případě nahrazení strojního zařízení, které je součástí komplexní sestavy původně vyhovující směrnici, jiným strojním zařízením musí uživatel ve shodě se směrnicí 89/655/EHS, ve znění pozdějších předpisů, zajistit, že upravená sestava nebude o nic méně bezpečná než původní sestava. Udržení úrovně shody předpokládá dobrou znalost vlastností komplexní sestavy. Jestliže je uživatel pokládán za výrobce, vlastní technickou dokumentaci komplexní sestavy, a měl by tedy tyto informace mít. V každém případě – ať se jedná o montážní organizaci nebo nikoli – je důležité, aby obsluha nových komplexních sestav přemýšlela při navrhování svých specifikací pro dodavatele o tom, jak se má sestava vyvinout, a o problémech s bezpečností, které by mohla úprava vyvolat. Proto se doporučuje požádat dodavatele podsestav, aby pro tento účel sdělili příslušné informace.

151.

To očividně neznamena, že bude uživatel nucen opakovat postupy při uvádění na trh, poněvadž tyto postupy platí pouze v případě, že je výrobek uváděn na trh poprvé; dotyčné zařízení je v provozu a již tímto stadiem prošlo. Uživatel nemá měnit technickou dokumentaci, kterou ani nemá. Nepožaduje se žádné nové prohlášení o shodě. Nepožaduje se, aby externí účastníci (firma provádějící údržbu nebo opravu, nebo dokonce původní výrobce) dodržovali směrnici, poněvadž neumísťují strojní zařízení na trh. Uživatel by měl zajistit, aby v jeho smlouvě bylo uvedeno, že požaduje provedení úprav ve shodě s původními předpisy.

152.

Článek 4(2) – druhý pododstavec

„Vyměnitelné přídavné zařízení“ ve smyslu třetí odrážky čl. 1 odst. 2 písm. a) musí být ve všech případech opatřeno označením CE a ES prohlášením o shodě podle přílohy II části A.

153.

V tomto pododstavci se uvádí, že vyměnitelné přídavné zařízení tak, jak je definováno v článku 1, se nepovažuje za „kvazi strojní zařízení“, které je v oběhu s prohlášením podle přílohy II části B³⁰⁾.

154.

Pojmy „výrobce“ a „zplnomocněný zástupce“

Zde bychom měli vysvětlit, co ve směrnici znamená „výrobce“ a „zplnomocněný zástupce“.

Může být zainteresováno několik výrobců součástí nebo dokonce hlavních částí strojního zařízení (na základě smlouvy se subdodavatelem podsestav), avšak pro účely směrnice existuje pouze jeden „výrobce“, tj. osoba, která je odpovědná za návrh a výrobu strojního zařízení a na strojním zařízení uvádí své jméno.

³⁰⁾ Viz odstavce 69 pro definici vyměnitelného přídavného zařízení.

155.

Distributor, který prodává strojní zařízení pod svým obchodním označením, je „domnělý výrobce“ zařízení. Vystupování samotné, pokud jde o třetí strany a zejména o soukromé spotřebitele, je pro právní účely dostatečné. Zákazníci nemohou znát přesný právní stav prodávajícího ve vztahu ke strojnímu zařízení, jestliže je strojní zařízení opatřeno obchodním označením distributora. Prodávající musí přijmout všechny závazky výrobce (sestavení technické dokumentace, prohlášení, označení, soulad se základními požadavky apod.).

156.

Směrnice pro strojní zařízení zjevně nepožaduje, aby měl výrobce sídlo v EHP. Neexistuje nic, co by zastavilo výrobce ze země mimo EHP, aby nevyřizoval formality pro uvádění strojního zařízení na trh přímo.

Je to „výrobce“, kdo je odpovědný za postupy certifikace shody (ES prohlášení o shodě jeho jménem, zpracování dokumentace, opatření výrobku označením CE apod.).

157.

Obdobně platí, že kdokoli provádí přeměnu nového strojního zařízení a/nebo změnu jeho zamýšleného použití před jeho uvedením do provozu, musí být považován za skutečného výrobce.

158.

Zplnomocněný zástupce je osoba výslovně jmenovaná výrobcem pro jednání jeho jménem v rámci EHP, přičemž bude plnit určité závazky stanovené směrnicí a nic jiného. Výrobce v zemi mimo EHP není povinen mít zplnomocněného zástupce v EHP. Jestliže však výrobce jmenuje zplnomocněného zástupce k plnění určitých formalit jeho jménem, musí mít sídlo v EHP. Obecně se jedná o administrativní závazky. Proto zplnomocněný zástupce nemůže ze své vlastní iniciativy upravovat strojní zařízení, aby jej uvedl do souladu se směrnicí – kromě požadavku, který se týká návodů k používání, není v příloze I zmínka o zplnomocněném zástupci.

159.

Zde je důležité jasně odlišit pojem „zplnomocněný zástupce“ od pojmu „osoba odpovědná za uvádění na trh“. Zástupce výrobce je právně zavázán osobě odpovědné za uvádění na trh. Osoba uvádějící strojní zařízení na trh nemusí mít žádné pověření od výrobce. Profesionální dovozci strojního zařízení, maloobchodníci nebo dokonce koneční uživatelé, kteří dovážejí přímo, jsou odpovědní za umístění na trh, ale nezbytně nejsou „zplnomocněnými zástupci“ výrobce.

160.

Rozhodnutí Rady 93/465/EHS týkající se postupů posuzování shody a pravidel pro připojování a používání CE označení shody, které jsou určeny k použití ve směrnicích pro technickou harmonizaci³¹⁾ uvádí, že technická výrobní dokumentace výrobce musí být uchována v EHP. Odlišná ustanovení jsou stanovena v příloze V této směrnice a mají převahu – technická dokumentace musí být k dispozici na základě opodstatněné žádosti členského státu; technická dokumentace však může zůstat v objektech výrobce, ať má, či nemá sídlo v EHP. Tento bod bude blíže posouzen v komentáři k příloze V.

³¹⁾ Rozhodnutí Rady 93/465/EHS ze dne 22. července 1993 (Úř. věst. č. L 220, 20. 8. 1993, s. 23).

Zplnomocněný zástupce se sídlem v EHP může nebo nemusí vlastnit technickou dokumentaci. Avšak osoba, která uvádí strojní zařízení nebo bezpečnostní součást na trh, ale která není ani výrobcem ani jeho zplnomocněným zástupcem se sídlem v EHP, ale která sama využívá možností podle čl. 8 odst. 6, musí mít dokumentaci k dispozici. Nemá-li dokumentaci k dispozici, musí se snažit zajistit, že ji dokáže od dodavatele dováženého strojního zařízení během přiměřené doby získat. Doporučuje se, aby dovozce získal oficiální písemné ujištění od výrobce, že dokumentaci bude mít na základě odůvodněné žádosti k dispozici.

161.

Článek 4(3)

Členské státy nemohou zakazovat, omezovat nebo bránit uvádění bezpečnostních součástí definovaných v čl. 1 odst. 2 na trh, jsou-li výrobcem nebo jeho zplnomocněným zástupcem se sídlem ve Společenství opatřeny ES prohlášením o shodě podle přílohy II části C.

162.

Tento odstavec se týká zvláštní úpravy ES prohlášení o shodě pro bezpečnostní součásti, ale jinak se nedoplňuje nic nového.

163.

Článek 5(1)

1. Členské státy považují za vyhovující všem ustanovením této směrnice včetně postupů pro kontrolu shody podle kapitoly II

- *strojní zařízení opatřené označením CE a ES prohlášením o shodě podle přílohy II části A,*
- *bezpečnostní součásti opatřené ES prohlášením o shodě podle přílohy II části C.*

V případě, že neexistují harmonizované normy, členské státy učiní veškerá opatření, která považují za nezbytná, aby upozornily zainteresované strany na existující národní normy a technické specifikace, jež považují za důležité nebo užitečné pro správné uplatňování základních požadavků na ochranu zdraví a bezpečnost uvedených v příloze I.

164.

Tento článek se týká používání norem a způsobu, jakým napomáhají výrobci nebo jeho zplnomocněnému zástupci se sídlem v EHP prokazovat shodu se směrnicí.

Směrnice výslovně rozlišuje několik typů norem:

Typy norem

- **Harmonizované normy:** jak jsme poznali v jednotlivých bodech úvodní části, jedná se o evropské normy a harmonizační dokumenty vypracované Evropskými normalizačními orgány³²⁾. Harmonizované normy navrhuje tyto orgány na základě všeobecné

³²⁾ Evropské normalizační orgány:
Evropský výbor pro normalizaci (CEN),
Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice (Cenelec),
Evropský institut pro normalizaci v telekomunikacích (ETSI).

specifikace schválené mezi těmito organizacemi a Evropskou komisí. Harmonizované normy jsou navrhovány na základě mandátu, kterým se stanoví účel normy. Členské státy jsou požádány o jejich názor na mandát prostřednictvím výboru ustaveného směrnicí 83/189/EHS^{*)}, ve znění pozdějších předpisů (známého jako „výbor podle 83/189“). Evropské normalizační orgány předkládají harmonizovanou normu Komisi, která zveřejní odkaz v *Úředním věstníku ES*. Harmonizované normy jsou přejímány členskými státy do národních souborů norem beze změny.

- **Harmonizační dokumenty** (zkratka HD): CEN a Cenelec navrhuje harmonizační dokumenty, jestliže převedení do identických národních norem není nutné nebo není možné. To se stává v případě, že existují určité vnitrostátní odchylky. V praxi CEN nenavrhoval harmonizační dokumenty po několik let. Cenelec jich vydal mnoho a snaží se je v okamžiku jejich revize převádět do evropských norem.
- **Evropské normy**: jedná se o normy vytvořené evropskými normalizačními orgány pro splnění průmyslových nebo obchodních požadavků, avšak bez jakékoli zvláštní návaznosti na směrnici „*nového přístupu*“ nebo na právní omezení. Jakákoli národní norma pojednávající o stejném předmětu musí být zrušena a nahrazena prepisem evropské normy. Evropské normy, ať jsou harmonizovány, či nikoli, jsou dostupné pouze prostřednictvím národních souborů norem členských států. Jsou charakterizovány písmeny „EN“ v označení normy.
- **Národní normy**: mohou být pouze vnitrostátního původu, evropského původu (viz předchozí kategorie) nebo mezinárodního původu. Některé evropské normy rovněž přebírají obsah mezinárodních norem.

165.

Ačkoli nejsou závazné, má každý typ normy svoji funkci (úlohu).

Funkce harmonizovaných norem je vysvětlena v komentáři k čl. 5 odst. 2.

Evropské normy pokrývají různé tradiční oblasti normalizace – vlastnosti, které nejsou pokryty směrnicí „*nového přístupu*“ (dopad na životní prostředí apod.), rozměrová vzájemná zaměnitelnost, funkční vzájemná zaměnitelnost (provedení), způsoby navrhování, zkušební metody apod.

V mnoha případech umožňují poctivé obchodování a z tohoto důvodu se ve směrnicích o veřejných zakázkách vyžaduje, aby se rozhodující orgány na ně, až na určité výjimky, odvolávaly ve výzvách na nabídku (tender). Mohou rovněž sloužit jako základ pro značky jakosti. Tyto značky existují v oblastech pokrytých vnitrostátními nebo evropskými předpisy nebo v neregulovaných oblastech. Při navrhování dobrého výrobku je důležité je znát.

166.

Dobrovolný charakter norem

Všeobecnou zásadou jasně uvedenou v právu Společenství a zejména v usnesení ze 7. května 1985³³⁾ a ve směrnicích „*nového*“ přístupu je, že normy jsou vždy aplikovány dobrovolně. Neplnění těchto norem není samo o sobě nikdy chybou, poněvadž jakákoli chyba

^{*)} Viz upozornění vydavatele (str. 8).

³³⁾ Usnesení Rady ze dne 7. května 1985 (Úř. věst. č. C 136, 4. 6. 1985, s. 1).

vyplývá z předchozího závazku. Soulad s harmonizovanými normami má za následek „*presumpci shody*“ s předpisy. Poněvadž soulad s normou je dobrovolný, je to ze strany výrobce „*chvályhodný*“ čin. Inspekční orgány to ve své politice monitorování trhu berou v úvahu. Přesto nesoulad s normou nikdy nevyhnutelně neznamená, že výrobek není ve shodě s předpisy. Výrobce nemusí dodržovat normu. Je důležité zdůraznit, že norma není neomylná. Normy jsou navrhovány se všemi omezeními jakýchkoli dokumentů, které podléhají dlouhým jednáním a kompromisům.

167.

Případy, kdy je norma závazná

Normy jsou závazné pouze ve třech případech:

- Norma je uložena předpisem. Až na několik výjimek to není případ směrnic „*nového přístupu*“. V rámci tohoto se ustanovení normy stávají úplným ustanovením předpisu.
- Norma je zahrnuta do soukromé nebo veřejné smlouvy. Soulad s normou se poté stává smluvním závazkem, který je, jako jiné závazky této povahy, svobodně přijatelný.
- Norma písemně stanoví „*správný technický postup*“. Navzdory všeobecnému názoru se to stává velmi zřídka. Není to norma, která je závazná, ale spíše jsou závazná pravidla správného postupu. Norma si nemůže činit nárok vždy vyjádřit správný technický postup. Ve skutečnosti to musí být nesporné vyjádření skutečné odborné praxe obecně rozšířené v příslušném oboru.

168.

Normy jsou navrhovány pouze pro nová strojní zařízení

Ať jsou normy harmonizovány, či nikoli, jsou navrženy pro konstruování nových výrobků. Norma může platit pouze pro výrobek konstruovaný po přijetí normy.

Harmonizované normy navržené podle článku 100a jsou určeny pro konstruování nových strojních zařízení a nikoli pro uvedení strojního zařízení používaného v průmyslu do souladu se směrnicí 89/655/EHS, ve znění pozdějších předpisů. Komise nepožádala Evropský výbor pro normalizaci, aby se zabýval tímto hlediskem bezpečnosti strojního zařízení. V žádném případě nebyli uživatelé strojního zařízení zainteresováni na navrhování norem z hlediska uvádění jejich existujících strojních zařízení do shody.

169.

Důležité nebo užitečné dokumenty

V případě neexistence harmonizovaných norem se mohou použít evropské normy, evropské harmonizační dokumenty, národní normy nebo specifikace (např. v Německu požadavky *Berufsgenossenschaften* na UVV, technické části vnitrostátních předpisů apod.). Vnitrostátní technické specifikace se uznávají jako důležité a užitečné dokumenty, avšak nepředpokládá se *presumpce shody* podle směrnice, poněvadž toto platí pouze pro harmonizované normy. Tyto specifikace se ruší v okamžiku vydání harmonizované normy pro příslušný technický obor.

Harmonizovaná norma nebo evropská norma by měla konstruktérovi nabídnout vhodný prostředek pro splnění směrnice „*nového přístupu*“. Dokonce i když má jiné způsoby, kterými může splnit směrnici, nabízí norma výhodu stanovení určité úrovně bezpečnosti – jestliže nedodrží normu, má přesto na mysli cílovou úroveň bezpečnosti. V případě neexistence harmonizovaných nebo evropských norem musí vyhledat tento cíl kdekoli. To je případ, kdy

přijdou vhod národní normy nebo vnitrostátní technické specifikace, zejména ty, které členské státy označily jako normy nebo specifikace zvláštního zájmu.

170.

Jak mohou být všechny zainteresované strany informovány o odkazech na vnitrostátní dokumenty a specifikace, které členské státy považují za užitečné pro uplatnění směrnice pro strojní zařízení? Směrnice nestanoví žádné závazky, takže členské státy mají úplnou volnost sami se rozhodnout. Avšak zainteresované strany musí být na tyto informace upozorněny a nemohou být tudíž vyhrazeny pro specifické korespondenty.

171.

Dvě země dosud sdělily Komisi odkazy na vnitrostátní dokumenty využitelné pro uplatnění směrnice pro strojní zařízení.

Německo zveřejnilo seznam vnitrostátních technických dokumentů v úředním věstníku ministerstva práce (Bundesarbeitblatt, březen 1993).

Francie se odvolává na brožuru národního institutu pro výzkum a bezpečnost (INRS) o vlastní bezpečné konstrukci strojního zařízení.

Někteří se obávají, že členský stát, který sdělil Komisi seznam národních norem, by mohl odmítnout strojní zařízení, protože nevyhovuje jedné z těchto norem. Zapamatujte si, že při odmítnutí strojního zařízení, které má označení CE, musí být prokázáno, že alespoň jeden základní požadavek je nevyhovující. Nesplnění normy, zejména národní normy, není samo o sobě dostatečné pro zdůvodnění zakazujícího opatření.

172.

Článek 5(2)

2. Pokrývá-li národní norma převádějící harmonizovanou normu, na niž byl zveřejněn odkaz zveřejněn v Úředním věstníku Evropských společenství, jeden nebo několik základních požadavků na bezpečnost, platí presumpce, že strojní zařízení nebo bezpečnostní součásti vyrobené v souladu s touto normou odpovídají příslušným základním požadavkům.

Členské státy zveřejňují odkazy na národní normy převádějící harmonizované normy.

173.

Tento článek uvádí zásadu presumpce shody, která vyplývá ze souladu s harmonizovanými normami.

Zveřejnění odkazů na normy a presumpce shody

Evropská norma je dostupná pouze prostřednictvím národních souborů norem členských států. Jakmile je evropská norma k dispozici v souboru norem členského státu EHP, nabývá právní síly.

Presumpce shody vzniká ze dvou právních opatření o notifikaci – zveřejnění odkazů na normu v *Úředním věstníku Evropských společenství* a odkazy na odpovídající národní normy ve vnitrostátních úředních věstnících. Formalita vnitrostátních úředních věstníků je důležitá, protože ve většině států je zveřejnění odkazů na národní normy důležitou podmínkou pro

změny vnitřního právního řádu. Samotné převedení není dostačující. Nesmí se zapomenout, že presumpce shody odvozená z harmonizovaných norem se může týkat oblastí, které nejsou pokryty právem Společenství, např. trestní právo. Vnitrostátní orgány musí proto přijmout specifické opatření, aby vznikla presumpce shody.

174.

Požaduje se, aby členský stát zveřejnil odkazy na harmonizované evropské normy, na které jsou uvedeny odkazy v Úředním věstníku ES. Jestliže to opomene učinit, musí uvést závažné důvody týkající se veřejného pořádku³⁴⁾ a musí iniciovat postup proti normě podle ochranného ustanovení. Členský stát, který odmítá zveřejnit harmonizovanou evropskou normu bez zdůvodnění ve formě ochranného ustanovení proti normě, způsobí skutečné poškození výrobců, kteří chtějí použít tuto normu. Takový postoj je ještě méně ospravedlnitelný v tom, že agentury zabývající se veřejnými dodávkami a podléhající úřadům stejného členského státu budou muset odkazovat na tuto normu na základě směrnice o veřejných zakázkách. Soudní dvůr Evropských společenství může být vyzván, aby rozhodl, zda výrobce může uplatnit přímý vliv směrnice proti členskému státu jednajícímu tímto způsobem.

175.

Presumpce shody a kontrola strojního zařízení

Harmonizované normy umožňují, aby inspekční orgány připustily u vyhovujícího strojního zařízení presumpci shody s příslušnými základními požadavky směrnice. Nepochybně to neznamená, že se předpokládá, že strojní zařízení nevyhovující normám nesplňuje směrnici. Nejsou závazné stejně jako všechny normy a výrobci budou vždy schopni splnit základní požadavky jiným způsobem. V každém případě, jak jsme poznali dříve, musí výrobce dodržovat technické předpisy o bezpečnosti přikazované správným technickým postupem v jeho oboru nebo vyplývající z obecného smluvního práva.

176.

Směrnice pro strojní zařízení uvádí, že koeficienty bezpečnosti pro určité výrobky by měly být stanoveny normalizací. Směrnice pouze stanoví obecný koeficient, který může být upraven normami podle daného výrobku. Bylo nemožné počítat ve směrnici se všemi možnými případy. V praxi výrobci dodržují koeficienty stanovené normami, pokud v technické dokumentaci neuvedou důvody pro použití jiné hodnoty, která zajišťuje ekvivalentní úroveň bezpečnosti, například přijetím doplňujících opatření.

177.

V případě, že si výrobce zvolí, že bude dodržovat jednu nebo několik harmonizovaných norem, aby splnil základní požadavky na ochranu zdraví a bezpečnost, kterých se týkají, jednal se žádoucí pečlivostí. Není povinen dodržovat normy. Jestliže členský stát zpochybní technické řešení vyplývající z harmonizované normy, musí použít ochranné ustanovení (článek 7) s ohledem na harmonizovanou normu a nikoli s ohledem na strojní zařízení, které jí vyhovuje. Použití řešení uvedených v harmonizovaných normách zcela nechrání výrobce před možností použít ochranné ustanovení, avšak poskytuje „vysokou úroveň bezpečnosti“.

Je třeba poznamenat, že poněvadž normy nejsou závazné, nemohou učinit zkoušení a přezkoušení třetí stranou závazným.

³⁴⁾ Římská úmluva, článek 36.

178.

Jak v souvislosti se směrnicí pro strojní zařízení může být presumpce shody spojena s určitými harmonizovanými normami?

CEN definoval pro účely své smlouvy s Komisí tři typy harmonizovaných norem, a to A, B a C. Tato terminologie je specifická pro normy navržené podle směrnice pro strojní zařízení. Třídy A, B a C nemají stejný význam podle jiných směrnic, jako například „stavební výrobky“ (89/106/EHS, ve znění pozdějších předpisů)³⁵⁾.

- **Normy typu A** se zabývají základními pojmy, které se týkají všech strojních zařízení; příkladem této kategorie je norma EN 292;
- **Normy typu B1** se zabývají bezpečnostními hledisky, které se týkají řady strojních zařízení, např. bezpečnými vzdálenostmi, výpočtovými metodami pro zdvihací zařízení apod.; příkladem této kategorie je EN 294 o bezpečných vzdálenostech a EN 563 o teplotách dotýkaného povrchu;
- **Normy typu B2** se zabývají součástmi nebo přístroji, např. bezpečnostními přístroji, které se používají na širokém sortimentu strojních zařízení; příkladem je EN 281 o navrhování pedálů;
- **Normy typu C** jsou „vertikální“ normy, které pokrývají jeden druh strojního zařízení.

179.

Normy typu „A“ a „B“

Někdo řekl, že poněvadž normy typu A nebo B se nezabývají přímo základními požadavky, nemohou být považovány za harmonizované normy. Normy typu A se týkají základních pojmů nebo zásad navrhování. Normy typu B se zabývají hledisky bezpečnosti nebo určitým typem bezpečnostního přístroje, který ovlivňuje bezpečnost celé řady strojních zařízení. Je tudíž obtížné provést celkové posouzení stroje jen ze shody s normou typu A nebo B. Jak mohou dát podnět k presumpci shody?

Zcela nezávisle na důvodech uvedených v komentáři k článku 5 jsou tyto normy základní pro přisouzení shodnosti s úvodními poznámkami a s požadavkem 1.1.2 této přílohy. Jsou tudíž harmonizovány a odkazy na ně jsou zveřejněny v *Úředním věstníku ES*. Tudíž poskytují presumpci shody pro jediný cíl, pro který se hodí.

180.

Třebaže je snadné porozumět pojmu soulad s normou typu C a jak tento soulad může propůjčit presumpci shody se základními požadavky, kterých se týká norma, někteří lidé se diví, jak může být dosaženo presumpce shody prostřednictvím souladu s určitými normami typu B a dali by přednost, aby byly v *Úředním věstníku Evropských společenství* zveřejňovány pouze normy typu C. Vezmeme-li za příklad normu typu B1 – EN 1088, která definuje různé druhy blokovacích zařízení – s jedním čidlem, dvěma čidly, dvěma čidly a kontrolou chyb apod. – můžeme porozumět této pochybnosti. Jestliže však použijeme normu typu B1 ve spojení s jinou normou typu B1 – EN 1050 – o posuzování rizik, můžeme říci, že souběžným použitím obou norem může být dosaženo presumpce shody se základními požadavky 1.3.7 a 1.3.8. Je důležité zcela vysvětlit, že presumpce shody vyplývající z harmonizované normy pokrývá pouze technické otázky, kterými se norma zabývá, a nic víc.

³⁵⁾ Směrnice 89/106/EHS ze dne 21. prosince 1989 (Úř. věst. č. L 40, 11. 2. 1989, s. 12); směrnice 93/68/EHS ze dne 22. července 1993 (Úř. věst. č. L 220, 31. 8. 1993, s. 1).

Presumpce shody podle normy na blokovací mechanismy umožňuje předpokládat, že blokovací zařízení jsou vyhovující, ale nikoli, že strojní zařízení vyhovuje všem ostatním bodům přílohy I. Komise považuje normy typu B1 a B2 za nejvíce užitečné pro účely směrnice, zejména proto, že nikdy nebude stejné množství norem typu C jako druhů strojních zařízení a že Komise chce, aby zůstaly harmonizovanými normami. Nicméně je pravdou, že určité normy typu A, B1 a B2 jsou navrhovány pracovníky nebo specialisty v oboru prevence průmyslových rizik, kteří jsou někdy velmi vzdáleni od reality průmyslu. Ať je kategorie norem jakákoli, má normalizátor základní morální povinnost znát a rozumět běžnému stavu techniky v oboru, pro nějž bude norma platit.

Rovněž by se mělo zdůraznit, že tento rozdíl mezi normami typu A, B1, B2 a C je specifický pro CEN a nebyl zjištěn v žádném právním textu Společenství. Výklad směrnice se tedy nemůže opírat o tento rozdíl.

181.

Existuje důležitý rozdíl mezi čl. 5 odst. 1 a čl. 5 odst. 2. V čl. 5 odst. 1 se uvádí, že strojní zařízení opatřené označením CE se má považovat za zařízení, které vyhovuje směrnici, zatímco čl. 5 odst. 2 uvádí, že u strojního zařízení vyhovujícího harmonizovaným normám se má předpokládat, že vyhovuje základním požadavkům, které jsou předmětem těchto norem. Použití dvou rozdílných termínů je důležité. Strojní zařízení vyhovující směrnici, ale nikoli normám, má zajištěn volný pohyb. Inspekční orgány kladou větší důvěru ve strojní zařízení, které vyhovuje normám.

182.

Presumpce shody vyplývající z norem a právní presumpce

Právní objasnění je nezbytné. Pro odborníky trestního práva existuje všeobecná „presumpce“ shody výrobků, což je do značné míry aplikování zásady všeobecné presumpce nevinoty občanů. Tato právní presumpce shody podle obecného práva platí pro všechna strojní zařízení opatřené označením CE a doplněná prohlášením o shodě. Vyjádření použité v článku 5 směrnice „Členské státy považují za vyhovující ...“ je jednoduše připomenutím, že podle obecného práva existuje presumpce shody. Je záležitostí strany, která napadá shodu strojního zařízení (inspekční orgány nebo uživatelé), aby poskytla důkazy o tom, že strojní zařízení nevyhovuje. Toto právní norma platí dokonce i když strojní zařízení nesplňuje harmonizované normy.

183.

„Presumpce shody“ vyplývající z evropských norem je z právního hlediska ve skutečnosti „zvýšenou presumpcí shody“. Za žádných okolností nesmí výrobce strojního zařízení, který nesplnil harmonizované normy, předkládat právní „důkaz“ shody.

„Zvýšená presumpce shody“ vyplývající z evropských norem neruší břemeno právního důkazu u výrobků, které nevyhovují normám.

Pro usnadnění můžeme říci, že výrobce, který nesplnil normu, bude muset „prokázat“ shodu svého výrobku. Tento způsob prezentování působnosti směrnice se nemá brát doslova. Důkaz, o němž se zde mluví, není očividně důkazem v právním nebo zákonném významu. Slovo „důkaz“ se používá jednoduše pro vyjádření, že výrobce bude muset podrobněji popsat bezpečnostní řešení, která použil; že by nemusel takto činit, kdyby splnil harmonizovanou

normu – nic víc! Takto by se mělo chápat usnesení ze dne 7. května 1985, v němž se uvádí, že výrobce má možnost nevyrábět podle norem, ale v takovém případě na něm spočívá břemeno důkazu shody jeho výrobku s požadavky směrnice (příloha II).

V tomto usnesení se opravdu výslovně uvádí:

„stanovení omezujícího seznamu prostředků atestace se týká pouze systému presumpce shody, ale nemůže mít dopad na omezování možnosti smluvní strany dokázat jakýmkoli prostředky, které považuje za vhodné v mezích důkazních nebo soudních řízení, shodu výrobku s bodem II a III“ (příloha II, bod VIII).

184.

„Administrativní presumpce shody“ a „administrativní důkaz“, které určují postupy prohlášení o shodě stanovené novým přístupem, by měly být tedy jednoznačně odlišeny od „presumpce shody“ a právního nebo zákonného „důkazu“.

Nový přístup nebyl nikdy určen k tomu, aby upravoval civilní nebo trestní právo nebo systém soudního vymáhání v členských státech.

Ve skutečnosti je mnohem obtížnější, aby úřad zpochybnil soulad strojního zařízení, které vyhovuje normám, než strojního zařízení, které nevyhovuje normám. Z právního hlediska presumpce shody vyplývající ze souladu s normami je zaručena pouze použitím národní normy přejímající celý obsah harmonizované normy.

185.

Nezavedení harmonizované normy

Jestliže národní normalizační orgán nezavedl text evropské normy do svého souboru norem, zajišťuje originál harmonizované normy nebo její zavedení v jiném členském státu stejnou presumpci shody. Nejedná se o stejnou situaci, jaká byla popsána výše, kdy členský stát odmítá zveřejnění odkazů harmonizovaných norem ve svém úředním věstníku. Povšimněte si však, že norma musí být přejata do národního souboru norem alespoň jednoho členského státu EHP.

186.

„Stárnutí“ norem

Presumpce shody přiznaná strojnímu zařízení, které splňuje harmonizované evropské normy, může být na pováženou, jestliže norma zastará. Jestliže je výrobce očividně přesvědčen o tomto zastarání, můžeme mu pouze doporučit, aby se odchýlil od této normy a řídil se stavem techniky a správným technickým postupem v jeho oboru. Ve většině států má správný postup větší právní hodnověrnost než normy. Ve skutečnosti však v případě nehody bude jeho dobrá víra lépe prokázána dodržáním stavu techniky a správného technického postupu, které zajišťují vyšší úroveň bezpečnosti, než dodržáním zjevně zastaralé normy. Směrnice poukazuje na oba pojmy³⁶⁾.

³⁶⁾ Úvodní poznámka č. 2 k příloze I směrnice s ohledem na stav techniky.

187.

Článek 5(3)

3. *Členské státy zajistí provedení příslušných opatření, která umožní sociálním partnerům ovlivňovat na vnitrostátní úrovni proces přípravy a dalšího sledování harmonizovaných norem.*

188.

Čl. 5 odst. 3 vyzývá členské státy, aby zajistily, že všichni sociální partneři budou zapojeni do normalizačního procesu. Hlavním cílem je, aby nebyli opomenuti představitelé dělníků, kteří jsou obecně ponecháváni stranou. Termín „sociální partneři“ se rovněž týká zaměstnavatelů. Na rozdíl od všeobecného názoru není průmysl zdaleka zastoupen ve všech technických normalizačních komisích. Neúčast výrobců v technických komisích, které se zabývají obecnými technickými předměty, může nakonec vést k tomu, že obsahy norem se budou postupně odchylovat od správného technického postupu. Nikdy bychom neměli pustit ze zřetele tu skutečnost, že normy navržené podle směrnice o strojních zařízeních jsou navrhovány pro použití výrobcí, kteří zajišťují bezpečnost obsluhy strojních zařízení. Normy nejsou navrhovány pro shromažďování vědeckých rozprav odborníků v jednom nebo v několika vědních oborech (akustika, radiace). Normy si musí skutečně zachovat provozní funkčnost.

189.

Článek 6(1)

1. *Domnívá-li se členský stát nebo Komise, že harmonizované normy uvedené v čl. 5 odst. 2 nesplňují základní požadavky uvedené v článku 3, předloží Komise nebo dotýčný členský stát tuto záležitost s udáním důvodů výboru, který byl zřízen podle směrnice 83/189/EHS. Výbor předloží bez odkladu své stanovisko.*

Po obdržení stanoviska výboru Komise uvědomí členské státy, zda je nebo není nezbytné zrušit tyto zveřejnění těchto norem provedené podle čl. 5 odst. 2.

190.

Článek 6 představuje dva výbory, které se mají zabývat problémy vztahujícími se k aplikování směrnice. Odstavec 1 se odvolává na stálý výbor jmenovaný podle směrnice Rady 83/189/EHS^{*)}, ve znění pozdějších předpisů. Tento výbor je oprávněn předat normalizační záležitosti evropským normalizačním orgánům. Obdobně má právo je informovat o tom, že záležitost nebyla uspokojivým způsobem splněna, a to v případě, kdy se domnívá, že norma nesplnila základní požadavky³⁷⁾.

^{*)} Viz upozornění vydavatele (str. 8).

³⁷⁾ Viz také článek 7.

191.

Článek 6(2)

2. *Zřídí se stálý výbor složený ze zástupců jmenovaných členskými státy, jehož předsedou je zástupce Komise.*

Stálý výbor vytvoří svůj vlastní jednací řád.

Stálému výboru lze předložit jakoukoli záležitost týkající se zavádění a praktického uplatnění této směrnice podle tohoto postupu:

Zástupce Komise předloží výboru návrh opatření, která mají být přijata. Výbor předloží k návrhu své stanovisko ve lhůtě, kterou může podle naléhavosti záležitosti stanovit předseda, popřípadě se lhůta stanoví hlasováním.

Stanovisko je uvedeno do zápisu; kromě toho má každý členský stát právo požádat, aby byl v tomto zápisu uveden jeho postoj.

Komise přihlíží co nejvíce ke stanovisku podanému výborem. Sdělí výboru způsob, jakým vzala toto stanovisko na vědomí.

192.

Podle odstavce 2 se zřizuje poradní výbor, aby radil Komisi v případě jakýchkoli obtíží se základními požadavky, které se mohou v praxi stát zjevnými. Ačkoli Komise není vázána názorem výboru, musí jej brát „co nejvíce v úvahu“.

193.

Evropská komise, členské státy, výrobci a jejich průmysl mohou a musí interpretovat směrnici tak, aby vzaly v úvahu specifické situace. Takové interpretace musí být činěny v dobré víře a v souladu se záměrem zákonodárce. Hlavním záměrem zákonodárce bylo zavést rozumnou a reálnou legislativu, která napomáhá zajišťovat volný pohyb výrobků a zlepšovat bezpečnost. Extrémní interpretace směrnice, které vedou k absurdním situacím, musí být od počátku vyloučeny. Směrnice by neměla být vysvětlována příliš přísně, jinak by výrobci byli penalizováni a opakovaně by se vyskytovaly překážky obchodu. Duch směrnice musí mít přednost před překážkami obchodu. Směrnice by však neměla být interpretována volným způsobem, ale s umírněností. Za předpokladu, že jsou tyto zásady výkladu dodrženy, neexistuje nic, co zastaví dotčené strany před vypracováním reálných interpretací předmětu použití, postupů a základních technických požadavků textu. Tyto interpretace očividně podléhají suverénní interpretaci vnitrostátní jurisdikce a podle potřeby Soudního dvora Evropských společenství v Lucemburku. Komise ve spolupráci s výborem zřízeným na základě směrnice může pomoci stanovit společný a jednotný výklad povinností směrnice a tedy zabránit obtížím, které by mohly vzniknout mezi členskými státy, notifikovanými orgány, výrobci, uživateli apod., nebo je alespoň minimalizovat.

194.

Článek 7(1)

1. *Shledá-li členský stát, že*

- *strojní zařízení opatřené označením CE, nebo*
- *bezpečnostní součásti opatřené ES prohlášením o shodě*

používané ke stanovenému účelu mohou ohrozit bezpečnost osob, popřípadě i domácích zvířat nebo majetku, učiní všechna příslušná opatření, aby taková strojní zařízení nebo bezpečnostní součásti stáhl z trhu, zakázal jejich uvádění na trh, do provozu nebo jejich používání nebo aby omezil jejich volný pohyb.

Členské státy neprodleně uvědomí o takovém opatření Komisi a uvedou důvody svého rozhodnutí, zejména pokud je neshoda způsobena:

- a) nesplněním základních požadavků uvedených v článku 3,*
- b) nesprávným uplatněním norem uvedených v čl. 5 odst. 2,*
- c) nedostatky v normách uvedených v čl. 5 odst. 2.*

195.

Pouze členský stát může iniciovat proti výrobci správní postup zakazující uvádění na trh. Toto je ochranné ustanovení; umožňuje členským státům přijímat opatření, jsou-li oprávněná, která brání uvádění na trh jako odchýlení se od povinnosti umožňovat volný pohyb podle čl. 4 odst. 1. Tento článek umožňuje členským státům dotázat se na nároky výrobce a napadnout pravdivost prohlášení o shodě provázející strojní zařízení s označením CE, které se používá v souladu s účelem určeným jeho výrobcem.

Tímto se z rozsahu působnosti článku 7 odstraňuje jakékoli strojní zařízení, které nemá označení CE nebo které se nepoužívá v souladu s jeho zamýšleným účelem. V těchto dvou případech členský stát nepotřebuje vysvětlovat důvody, na nichž je takové jednání založeno, tak jednoznačně, jak se to požaduje při uplatňování článku 7.

Je důležité poznamenat, že ochranné ustanovení čl. 7 odst. 1 se týká pouze strojního zařízení, které může ohrozit bezpečnost osob.

Jednoduchý formální nesoulad s předpisy, např. porušení administrativního postupu, nespadá pod ochranné ustanovení. Členské státy mají volnost sankcionovat formální nesoulad se směrnici. Čl. 7 odst. 3 se týká problémů s nesouladem bez ohledu na nebezpečí strojního zařízení. Členský stát může zjevně použít ochranné ustanovení čl. 7 odst. 1 s ohledem na nebezpečné strojní zařízení a přijmout vhodná opatření proti výrobci, například podle čl. 7 odst. 3.

196.

Odstavec 1 omezuje jakékoli libovolné opatření členského státu omezující uvádění strojního zařízení, které považuje za nebezpečné, na trh. Členský stát musí o opatřeních informovat Evropskou komisi a uvést důvody svého rozhodnutí. Přijetí restriktivních opatření proti strojnímu zařízení tudíž předpokládá, že členský stát má dostatečné technické důkazy,

kterými dokáže, že dotyčné zařízení je nebezpečné. Není dostačující pouze poukázat na jednu ze tří možností uvedených v bodech a), b) a c), nýbrž uvedené důvody musí být zařazeny do jedné z těchto tří kategorií tak, aby Komise mohla přezkoušet tento případ a výrobce mohl popřípadě bránit svá práva.

Důvody uvedené v bodě a) vyžadují další vysvětlení, ale co se míní důvody uvedenými v bodě b) a c)?

197.

Nesprávné uplatňování norem (bod b)) se týká pouze případů, kdy se výrobce rozhodne splnit normy, tj. když se chce výrobce vyhnout ES přezkoušení typu strojního zařízení uvedeného v příloze IV nebo když technická dokumentace jiného strojního zařízení s ohledem na dané základní požadavky pouze deklaruje, že strojní zařízení vyhovuje harmonizované normě, aniž by byly uvedeny další podrobnosti. Poněvadž uplatnění norem je dobrovolné, bod b) v žádném jiném případě neplatí.

Jestliže se použije c), předpokládá se že problém bezpečnosti vyplynul ze samotné harmonizované normy.

Existuje několik možností:

- Norma mohla navrhovat technické řešení, které se v praxi ukázalo být nebezpečné.
- Technická norma mohla navrhovat řešení bezpečnosti, které se v praxi ukázalo být neadekvátní.
- Norma se mohla správně zabývat nebezpečím, ale neřešila jiné související technické problémy. Určitá řešení bezpečnosti mohou vytvořit nové problémy, než které řeší. Jedním příkladem urovnání sporu je nutnost čištění v hygieně potravin a zakázání přístupu k pohyblivým částem.
- Norma může výslovně porušit základní požadavek na bezpečnost podle směrnice. Bylo by pak těžké pochopit, jak evropské normalizační orgány mohly předložit takovou normu Komisi, ale takový případ by mohl vzniknout.
- Norma může být zastaralá ve vztahu ke správnému technickému postupu. To se často stává. Pravidelné revize norem prováděné evropskými normalizačními orgány jsou obecně dostatečné pro uvedení norem do souladu se stavem techniky. Ochranné ustanovení by se mělo tedy používat pouze v případě, že zastaralost představuje skutečné problémy.

198.

Ochranné ustanovení však nesmí být jakkoli zneužito. Nemělo by se používat k umělému zpochybnění konsensu dosaženého hlasováním Evropských normalizačních orgánů. Musí se používat pouze tehdy, jestliže existuje skutečný technický problém, a nikoli jako prostředek k obnovení sporu, který byl uzavřen.

Z praktického hlediska jakmile se zjistí riziko ohrožení zdraví a/nebo bezpečnosti osob, přijme členský stát vhodná opatření. Tato opatření musí být úměrná nebezpečí, tj. nikoli nutně okamžitý celkový zákaz, a musí být uvedeny důvody. Přijatá opatření nemohou být trvalá – jsou to preventivní opatření určená k ochraně uživatelů bez zaujatosti vůči odpovědnostem

nebo chybám výrobce. Mohou být kdykoli zrušena. Tato opatření nevyžadují předchozí oprávnění od Komise, ale Komise musí být bezprostředně informována.

199.

Použití *ochranného ustanovení* pro normy nebo pro strojní zařízení nyní funguje v rámci EHP. *Ochranné ustanovení* použité proti normě nebo strojnímu zařízení, které je v oběhu v Evropské unii, je řízeno Komisí. *Ochranné ustanovení* směřované proti strojnímu zařízení uváděnému na trh v členském státu EHP, ale nikoli Evropské unii, je řízeno dohlížecím výborem EHP. V případě, že se *ochranné ustanovení* vztahuje jak na EU, tak na EHP, Komise a dohlížecí výbor EHP koordinují svá opatření.

200.

Článek 7(2)

2. *Komise neprodleně zahájí jednání se zúčastněnými stranami. Shledá-li Komise po tomto jednání, že opatření je oprávněné, neprodleně uvědomí členský stát, od něhož vzešla iniciativa, i ostatní členské státy. Shledá-li Komise po tomto jednání, že opatření není oprávněné, neprodleně uvědomí členský stát, od něhož vzešla iniciativa, a výrobce nebo jeho zplnomocněného zástupce se sídlem ve Společenství. Je-li rozhodnutí zmíněné v odstavci 1 způsobeno nedostatkem v normách a trvá-li členský stát nadále na svém původním rozhodnutí, Komise neprodleně uvědomí výbor k zahájení postupu podle čl. 6 odst. 1.*

201.

V čl. 7 odst. 2 se uvádí, co bude následovat. Teď je vhodný okamžik, aby výrobce zahájil svoji obranu a vyhnul se opatření, které bylo potvrzeno, a následkem toho rozšířeno na celý EHP. Členské státy jsou povinny zakázat uvádění na trh toho strojního zařízení, které bylo uznáno nebezpečným a/nebo které nevyhovuje směrnici. Výrobce by měl přijmout odpovídající právní radu, shromáždit co největší možné množství dokumentace o strojním zařízení, o kterém se vede spor, a informovat Komisi o jakýchkoli obtížích, na které narazil.

Komise vstoupí do jednání s dotčenými stranami. Počet stran závisí na vážnosti problému – vnitrostátní orgány uplatňující ochranné ustanovení, členský stát výrobce, má-li sídlo v EHP, výrobce nebo jeho zplnomocněný zástupce, obchodní organizace výrobců, uživatelé, odborové svazy, inspekční orgány apod. Je v zájmu výrobce nebo jeho zplnomocněného zástupce sledovat krok po kroku práci Komise a podle potřeby zorganizovat svoje vlastní konzilium a předložit návrhy.

Když komise rozhodne, že opatření bylo oprávněné, je již pozdě, aby se výrobce bránil. Stále ještě se může odvolat u soudu, avšak soudní jednání bývají velmi pomalá, než aby z nich vyplynuly praktické výsledky, a přijatá opatření nejsou obecně podmíněna předložením výsledku.

Jestliže je výrobce přesvědčen, že v průběhu těchto postupů utrpěl ztrátu a chce uplatnit nárok na odškodné, musí tak učinit v rámci soudní pravomoci státu, který inicioval ochranné ustanovení v souladu se zákony tohoto státu.

202.

Článek 7(3)

3. Jestliže je

- *strojní zařízení, které nevyhovuje požadavkům, opatřeno označením CE,*
- *bezpečnostní součást, která nevyhovuje požadavkům, opatřena ES prohlášením o shodě*

učiní příslušný členský stát vhodná opatření proti tomu, kdo výrobek tímto označením opatřil nebo kdo vydal toto prohlášení, a uvědomí Komisi a ostatní členské státy.

203.

Čl. 7 odst. 3 se týká povinnosti členských států přijímat vhodná opatření vzhledem ke strojním zařízením, která nevyhovují požadavkům směrnice. Čl. 7 odst. 3 by se neměl zaměřovat s „ochranným ustanovením“ v odstavci 1. Toto se vztahuje pouze ke strojnímu zařízení opatřenému označením CE a které je nebezpečné. Odstavec 3 se týká všech strojních zařízení opatřených označením CE, která jsou nevyhovující ať z administrativních důvodů (například nemají prohlášení o shodě) nebo z technických důvodů. Je sotva důležité, zda je strojní zařízení nebezpečné, či nikoli.

Cíl odstavce 3 je dvojitý.

1. Vyžaduje, aby členské státy v případě neshody jednaly proti svým vlastním státním příslušníkům. Charakter opatření, která se mají přijmout, není specifikován. Mohlo by to tedy být varování výrobce, povinnost nechat strojní zařízení vyzkoušet nebo dokonce jeho zákaz nebo soudní řízení. Soudní dvůr Evropských společenství zkontroluje účinnost přijatých opatření. Zejména posoudí, zda sankce uplatněné vůči státnímu příslušníkovi jsou dostatečně efektivní.
2. Členský stát musí informovat Komisi a ostatní členské státy o jakýchkoli opatřeních, která přijal vůči nevyhovujícím strojnímu zařízení. Vše, co je požadováno, jsou informace. Neexistuje žádné ustanovení týkající se konzultace, jaká se předpokládá v případě ochranného ustanovení v čl. 7 odst. 2. Toto ohlášení je tedy zaměřeno pouze na nevyhovující strojní zařízení opatřené označením CE. Členské státy nejsou povinny informovat Komisi ani své smluvní strany v případě, že omezují uvádění na trh nevyhovujícího strojního zařízení bez označení CE.

Předpokládá se, že informace předané členským státem budou ostatními členskými státy, které se rozhodnou přijmout podobná opatření, vzaty v úvahu.

204.

Článek 7(4)

4. Komise zajistí, aby členské státy byly stále informovány o průběhu a výsledcích tohoto postupu.

205.

Čl. 7 odst. 4 vyzývá Komisi, aby „zajistila“, že členské státy budou stále informovány.

